

Хто правду чинить - іде до світла

Іван 3, 21

МЕТА

ЧАСОПИС ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

грудень 2006 року Божого, число 29/10/184

2 – 3 стор.
Інформує канцелярія
Архиєпископа.

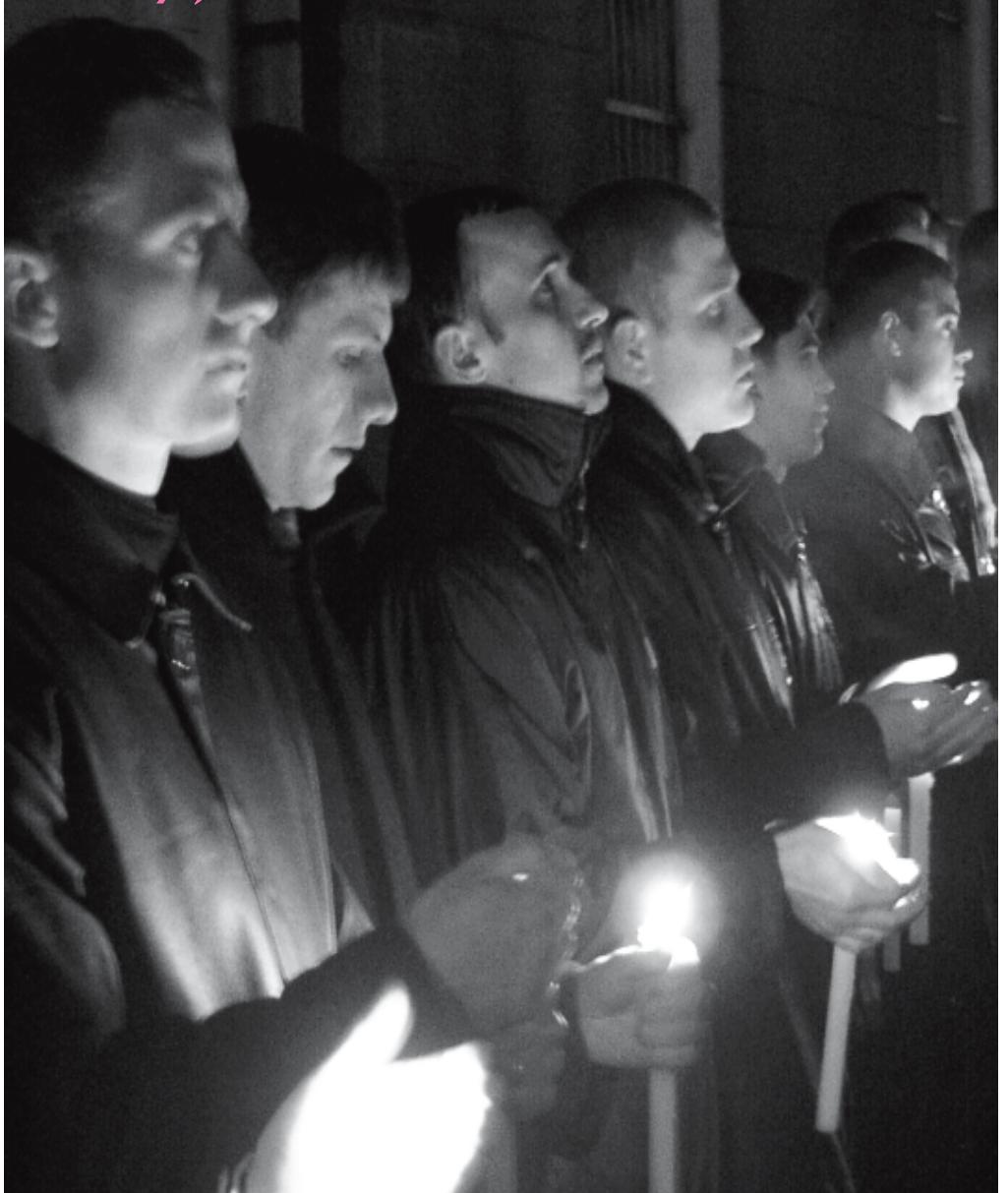
Новини з життя Церкви.

4 – 5 стор.
П'ять вимірів візиту Папи до
Туреччини.
Слово до духовенства і мирян про
пошанування Івана Франка.

6 – 7 стор.
Ми покликані знати правду. Нові
таємні священня українських
лефевристів.
Що таке пиво?

8 – 9 стор.
Катехизмові правила. Свята
Літургія.
Гвардійці Кардиналів.
Миттєвості бурхливого світу.

ЗБЕРЕГТИ І ПОМНОЖИТИ ДУХОВНІ СКАРБИ

Де показуються комуністи-большевики, там зараз починають горіти церкви й кров невинна лєтиться обильними потоками. Їх сліди всюди значені кров'ю невинних жертв. Чи не є річчю очевидною, що таким ворогам помагати – це зраджувати Його і зраджувати Його Церкву? Тому цю правду треба людям повторяти, бо багато є таких, які даються звести, вірять большевикам і думають, що без тяжкого гріха можна їм помагати. Десь навіть мала утворилася секта християнських комуністів, що хотіли засади комунізму злучити з принципами Євангелія. Очевидна річ, що ту секти церковна Влада зі Святішим Отцем, папою Римським, зараз осудила як єресь. Ці християнські комуністи були, здається, тільки новою брехнею большевиків.

А. Шептицький „Пересторога перед комунізмом” 1936 р.

Кожна епоха накладає свій відбиток на історію людства, історію суспільства, історію Церкви тощо. У дальшій перспективі дослідники української історії ще напишуть свої наукові праці про наше минуле. Це будуть, очевидно, великі трактати, реферати, історичні розвідки, дискусійні статті. Ми ж сьогодні самотужки застановімося на хвильку над подіями минулого століття і хоч приблизно збагнімо те зло, котрого зазнав український народ, українська земля, українська Церква протягом останніх ста років.

Про талант українського народу, думаю, говорити зайде. До чого б не взявся українець, він є здібний морально, технічно, інтелектуально, практично виконати будь-яке завдання. Це є Богом даний талант. Якщо посіяти добре зерно – можна сподіватися і гарного та рясного врожаю. Коли б наше добро посіяний талант дав належні плоди, очевидно, що у сьогодення наша держава і наше суспільство стояли б набагато вище, аніж стоять сьогодні.

Дві Світові війни прасували нашу землю. Дві Світові війни пожирали наш талант. Хто сьогодні може полічити мільйони загиблих і замордованих наших одноплемінників? Хто сьогодні зможе полічити мільйонні жертви трьох голodomорів, котрі у страшний спосіб змінили генетичну нашу природу? Хто сьогодні зможе об'єктивно сказати які втрати поніс український народ за час панування на нашій землі жорстокого, безбожного, людиноненависницького комуністичного большевицького режиму? Чим можна оцінити втрати нашого інтелекту, котрий не був посіяний і не дав належного плоду? Якщо б усі занапашені наші таланти посіяти і помножити в поколіннях – наскільки б вище ми сьогодні стояли. І якщо б сьогодні нашою державою керували діти тих, котрі погинули по криївках, котрі вимерзли по сибірах, котрих помордували по концтаборах і по тюрмах тощо, то сьогодні ми б жили у цілком інакшій Україні, і, очевидно, не було б жодних дискусій у найвищих владних сферах про те, чи дійсно геноцид 1932-33 років належить визнавати Геноцидом українського народу.

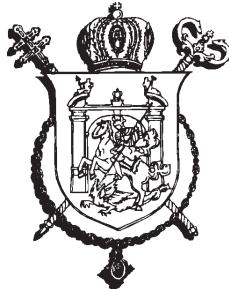
У минулому столітті особливої кривди зазнала Українська греко-католицька Церква. Одним із наслідків II-ї Світової війни став «псевдособор» 1946 року, котрий наніс фатального удара по духовенству нашої Церкви, коли були пониженні наші монастирі, позакрівані наші семінарії і Академія, заарештований митрополит, вимордовані єпископи, священики, монашество тощо. Більше ніж сорокарічна перерва в легальній діяльності Церкви спричинила до того, що майже цілком занепали, а властиво затерлися, дух і традиції передвоєнного галицького духовенства. Їх місце заполонила московська ментальності і невластиві нам розуміння і сприймання гідності священства як такого. У Церкві втратилася історична тягість нашого духовенства, згубився приклад до наслідування, зник з'язок поколінь. В результаті маємо у сьогодення стан, котрий далекий від зразкового. Такий стан ми ще довго будемо спостерігати і терпіти, якщо не зумімо радикально взятися до його направи.

У своєму «Заповіті» Слуга Божий Патріярх Йосиф Сліпий пише: «Пам'ятайте, що народ, який не знає або загубив знання свого минулого з його духовними скарбами, вмирає і зникає з лиця землі. Рідна наука окриє народ до лету на вершині зрілого серед народів світу народу!». Кожен з нас на своєму місці мав би старатися і працювати, щоб не пропадало знання нашого минулого, щоб, переосмислене, воно давало добре і рясні плоди як у Церкві, так і в суспільстві в цілому. Саме тепер маємо нагоду і час, коли всі як один маємо застановитися: чи не настав той критичний період, коли вже запізно буде щось поправляти? Бо ті носії правдивого розуміння новітньої історії нашої Церкви відходять в Божі засвіти, а з ними відходить і ті знання, що ними вони володіють. Минеться короткий проміжок часу, і ці унікальні знання підуть з ними в небуття. Не є секретом, що дуже багато важливої інформації вже втрачено назавжди.

Хто, отже, є свідомий нашого положення, мав би застановитися і зрозуміти, що може теж збагатити нашу Рідну Науку. Що для цього є необхідним? – Залишити для наступних поколінь записані на папері історичні факти геройчної боротьби нашого народу за свою самобутність, жертовної праці і боротьби нашого духовенства з безбожним атеїзмом, зразки глибокої віри наших соплемінників і одновірців, просто тихого і побожного передвоєнного життя наших священиків, єпископів, монахів і монахинь, а водночас і простих мирян, щоб ці свідчення стали підручниками для молодих людей, для молодої еліти, для молодих священиків.

Сьогоднішні кандидати до священства, тобто семінаристи, Богу дякувати, мають гарні умови для навчання. Шестирична освіта є ґрунтовною базою для священства. Європейські і світові духовні навчальні заклади відчиняють свої двері для наших студентів. Та чи є це вистарчальним для УКРАЇНСЬКОГО священика? Видаеться що ні! Українського священика необхідно формувати на позиціях Рідної Науки, про которую говорить репресований Митрополит репресованої Церкви – Слуга Божий Патріярх Йосиф Сліпий, щоб власною потугою і з допомогою Божою ми зуміли поправити цей невідрадний стан в нашій Церкві, котрий, на жаль, спостерігаємо сьогодні.

о. Іван ГАЛІМУРКА, редактор

ДО ДУХОВЕНСТВА, МОНАШЕСТВА ТА МИРЯН ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ

Львів, 06 червня 2006 року
Вих. ЛВ 06/639

ЗВЕРНЕННЯ

Погоджуючись з думкою Блаженнішого Любомира (Гузара), Глави УГКЦ, висловленою у зверненні від 25 квітня 2000 р. (прот. № 2000/362) стверджую факт, що і надалі виходить чимале число друкованих видань, які своїм змістом, особливо у справах віри і моралі, розповсюджують погляди та навчання, несумісні з науковою Церкви.

У зв'язку з тим бажаю звернути увагу всіх вірних Львівської Архиєпархії на те, що, згідно з кан. 661 § 1 ККСЦ, церковний дозвіл, виражений словами «дозволяється друкувати», означає, що твір вільний від похібок щодо католицької віри або моралі. Однак необхідно зауважити, що самого твердження, що книжка релігійного змісту видається за «за дозволом церковної влади», є недостатньо, оскільки воно не виявляє повної відповідальності за публікацію.

Тому для врегулювання обігу духовної літератури та захисту від псевдорелігійних видань на території Львівської Архиєпархії бажаю пригадати усім вірним, що, згідно з постановою Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви від 24 вересня – 1 жовтня 2003 року (Благовісник, № 3), вважається за католицьку лише таку літературу, яка має апробат цензора та особисте письмове благословення Правлячого Архиєрея з поданням дати і місця благословення.

Одночасно доручаю душпастирям пояснювати вірним у Львівській Архиєпархії вимогу цієї постанови Синоду Єпископів УГКЦ.

Отже, для затвердження будь-якого тексту релігійного змісту компетентною Церковною владою необхідно:

1. подати письмове прохання про отримання дозволу на друкування тексту, написане на ім'я Правлячого Архиєрея;

2. текст матеріалу та можливий зразок оформлення обкладинки разом з проханням необхідно подати до канцелярії Львівської Архиєпархії за адресою: м. Львів, пл. св. Юра, 5, індекс: 79000; контактний тел./факс 72-25-24, електронна пошта: cerkvaliv@ugcc.org.ua;

3. після опрацювання цензорами поданого тексту Правлячий Архиєрей у відповідь на прохання зацікавленої сторони дає письмову відповідь про надання дозволу або відмову щодо друку запропонованого тексту;

4. з наданням дозволу на друкування апробованого тексту зацікавлена сторона отримує в канцелярії Львівської Архиєпархії інструкцію щодо розміщення церковного дозволу в публікації.

Благословення Господнє на Вас!
† ІГОР, Архиєпископ Львівський

пресв. Микола Яворський,
канцлер Львівської Архиєпархії

ІНФОРМУЄ КАНЦЕЛЯРІЯ АРХІЄПІСКОПА

1 листопада, в День пам'яті Слуги Божого митрополита Андрея Шептицького, Високопреосвящений архиєпископ Львівський Ігор (Возняк) був учасником прощі духовенства Львівської Архиєпархії до Прилбич. Біля усипальниці родини Шептицьких Кир Ігор відслужив панаходу, а згодом у храмі Собору Пресвятої Богородиці у співслужінні численного духовенства відслужив Божественну Літургію. Звертаючись до паломників Владика Ігор зокрема наголосив: «Ми прибули сьогодні знову сюди, щоб молитися у селі, де народився наш великий релігійний діяч, людина глибокої віри – митрополит Андрей Шептицький. Його доля життя надзвичайно гідна уваги тим, що він до певного часу, як граф польської національності, розібрався у своєму походженні та зрозумів, що він син поневоленого українського люду. Чому? Тому що його предки були українцями, та він не стидався цього, змінив свій напрям життя і став українським монахом-священиком, а пізніше єпископом. Хоч, можливо, велика кар'єра та слава чекала б його як поляка, та він не бажав користати із легкого кошту, а це означає, що радше волів убollivati за свій народ, який терпів у своєму краю поневолення...». На кінець промови Владика

закликав: «Преподобний наш Митрополите Андрею, заступайся за наш народ та випроси йому взаємного порозуміння».

Цього ж дня на могилі загиблих Січових Стрільців, котра знаходиться на Личаківському цвинтарі у Львові, Архиєпископ при численному зібранні львів'ян відслужив панаходу за спасіння душ убієнних. Потім у супроводі присутніх пройшов до Меморіалу загиблих вояків Української Галицької Армії, де рівно ж відслужив панаходу і виголосив промову про порив і героїзм наших героїв.

Через два дні, 3 листопада владика Ігор очолив похорон 37-річного священика о. Романа Фірича. У своїй промові Владика висловив співчуття їмості та усій родині, наголосивши, що о. Роман був добрим священиком. А всіх присутніх повчив: «Господь забрав його від нас, хоч він ще був потрібний і нам, і сім'ї, і родині та й парохіям. Очевидним є те, що він був більше потрібний Господові, бо лише Він, що дає живу душу в смертне тіло, кличе її до Себе у відповідний час. З цього робимо висновок, що Бог найкраще знає, коли кого покликати до себе».

У неділю, 5 листопада, Високопреосвящений владика Ігор відвідав храм Вознесіння Господнього, що на Левандівці у Львові, де відслужив Архиєрейську Божественну Літургію і виголосив проповідь на тему недільного Євангелія, а саме: про зерно, що сіється з надією на добрий урожай. На кінець промови владика Ігор заторкнув проблему непослуху прихильників течії лефебризму, котрих очолює о. Василь Ковпак: «Він і його прихильники не слухаються Церкви, заснували якусь семінарію, прикриваючись неканонічним, не з'єднаним із Папою, єпископом».

Наприкінці Літургії, за заслуги перед Церквою, отця-пароха Олексія Васьківа було піднесено до гідності Митрофорного протоієрея.

У свято великомученика Димитрія, архиєпископ Ігор очолив празничну Божественну Літургію в одніменному храмі на Збоїщах у Львові. «Від мучеників можемо багато навчитися, зокрема, як потрібно любити Бога та усувати перешкоди, що стоять на дорозі до Всешишнього» - сказав владика Ігор у своїй промові під час Літургії. Крім того, як і на Левандівці, Кир Ігор знову заторкнув тему лефебризму.

У неділю, 12 листопада, Архиєпископ Львівський з пастирським візитом відвідав парохіян с. Виннички Винниківського деканату, де у храмі великомученика Димитрія освятив новоспоруджений жертвовник, або, як ми кажемо, престол, і відслужив Архиєрейську Божественну Літургію. У часі освячення Владика повчив вірних про призначення Божого жертвовника, про його велич, а в часі читання притчі про багача та Лазаря – виголосив науку про стосунки між людьми: «Не до вподоби Творцев і природі те, що багаті не зауважують бідних, не простягають їм щедро руку, щоб допомогти, відвертаються від них і гірше від собак відносяться до таких людей».

Наступної неділі, 19 листопада, Високопреосвящений Архиєпископ Ігор (Возняк) відвідав курсантів Львівського Військового Інституту Сухопутних Військ ім. Петра Сагайдачного. Візит відбувся із нагоди річниці освячення першого в Україні військового храму. Тут Владика Ігор відслужив Божественну Літургію і рукополіжив у дияконський сан Василя Тузяка, до якого, зокрема, мовив: «Твоє служіння повинно відбуватися не лише при престолі, але як Господній слуга всюди маєш йому служити, і особливо – у відношенні до близького». В Літургії взяли участь начальник військового штабу військового інституту полковник пан Сивак, а також багато курсантів, котрі приїхали сюди вчитися з різних областей України. Крім того було освячено першу військово-релігійну бібліотеку, яка розміщується разом із читальним залом у військовому храмі

В свято архистратига Михаїла архиєпископ Львівський Ігор очолив празничну відправу у церкві отців-студитів у Львові. Загальне піднесення, що панувало у цей день серед вірних, було доповнене величною проповіддю Владики про Господніх ангелів, про Небесні сили, конкретно про Архистратига Михаїла.

У суботу, в свято св. священномученика Йосафата, Владика Ігор (Возьняк) побував з візитом в отців-редемптористів, де в храмі св. свмч. Йосафата очолив празничну Божественну Літургію. В часі св. Літургії було рукоположено в священичий сан диякона Андрія Рака. Звертаючись до присутніх, владика Ігор виголосив промову про святого свмч. Йосафата й наголосив, що наше життя є постійним випробуванням на вірність Ісусові Христові.

Того ж дня, Архиєпископ Львівський Ігор довершив Чин похорону на Личаківському цвинтарі, де відбувалося перепоховання тлінних останків жертв сталінського режиму. Захороненню передувало жалобне віче біля колишньої тюрми на Лонцького, де якраз і були знайдені останки замучених. Там священики відслужили панаходу, і тоді жалобна процесія пройшла містом до цвинтаря, де й захоронили знайдені останки. Владика звернувся зі словом до присутніх, в котрому, зокрема, сказав: „Не можемо сьогодні обійти мовчанкою Голодомор, котрий штучно створили правителі радянського уряду, щоб вигубити й розправитися з нашим народом. Згадаймо у наших молитвах усіх невинно убитих, щоб Господь помилував їхні душі. А за тих, хто винен крові свого брата, просіммо Господа, щоб дав їм ласку прийняти дар покаяння”.

У неділю, 26 листопада, Архиєпископ Львівський Ігор в архикатедральному храмі св. Юра за Божественною Літургією рукоположив на священика диякона Василя Попика, якого закликав ревно виконувати свій обов'язок.

29 листопада Високопреосвящений Архиєпископ Ігор (Возьняк) був учасником форуму на тему: «Як організувати мирянське життя на парафії?», котрий організувала Комісія у справах мирян Львівської архиєпархії при парохії Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа у Львові. Тут у співслужінні багатьох парохів Львівської Архиєпархії владика відслужив Архиєрейську Літургію і звернувся до учасників форуму із пастирським словом.

Наступної неділі, в переддень свята Введення в храм Пречистої Діви Марії, Владика Ігор служив Божественну Літургію в архикатедральному храмі св. Юра, а ввечері відслужив велику Вечірню з Літєю.

У день свята Введення в храм Пречистої Діви Марії Високопреосвящений Ігор відвідав семінаристів семінарії Святого Духа, що на Хуторівці у Львові. Тут віддавна діє братство Введення в храм Пречистої Діви Марії, тому цей день є для братчиків празничним. З цієї нагоди владика Ігор відслужив Архиєрейську Божественну Літургію, і привітав усіх братчиків і семінаристів із святом.

Почавши від 6 грудня, Високопреосвящений владика Ігор разом із великою групою священиків протягом трьох днів брав участь у реколекціях, котрі проводив о. Корнилій Яремак, василянин. Щодня владика очолював св. Літургію, а на завершення реколекцій звернувся з пастирським словом до учасників реколекцій, наголосивши на необхідності належно виконувати душпастирські обов'язки, молитись часослов, бути прикладом для своїх вірних тощо.

У неділю, 10 грудня, Кир Ігор (Возьняк) з душпастирським візитом відвідав Новояворівськ, де освятив новозбудований храм і відслужив Архиєрейську Божественну Літургію. Звертаючись до вірних, архиєпископ дякував їм за старання при зведені храму і наголосив, що „немає у Вашому місті значнішого і головнішого місця, як це святе місце”. Крім того, владика дякував проектантам, інженерам, будівничим, усім, хто трудився на будові, складав щедрі датки, молився за успішну будову тощо.

Згоди не досягнуто

Наша газета вже повідомляла про міжконфесійний конфлікт між греко-католицькою та автокефальною громадою с. Нагачів, Немирівського протопресвітерату. За словами о. Івана Турби, який обслуговує греко-католицьку громаду, конфлікт триває вже п'ятнадцять років. У 1998 році головою Львівської обласної державної адміністрації прийнято розпорядження “Про визначення порядку користування церквою св. Симеона Стовпника в с. Нагачів Яворівського району”, яким встановлено порядок користування церковною спорудою в селі Нагачеві зареєстрованими двома релігійними громадами – Української автокефальної православної Церкви (УАПЦ) та Української греко-католицької Церкви (УГКЦ). Високопреосвящений Владика Ігор (Возьняк), Архиєпископ Львівський, коментуючи цей конфлікт розповів: «Ми зустрічалися із Владикою Макарієм (УАПЦ), щоб обговорити цю справу та постаратися владнати цей конфлікт і навіть підписали документ у якому зазначили, що будемо просити про земельну ділянку у с. Нагачів, для будівництва нового храму. А поки ми будемо вести будівництво, то нехай греко-католики також відправляють у Церкві. Тепер ділянку видали,

але погодження так і не відбулося».

Чергова спроба виправити ситуацію була 2 грудня 2006 року. Високопреосвящений Владика Ігор (Возьняк), архиєпископ Львівський, УГКЦ та Владика Макарій (Мелетич), архиєпископ УАПЦ, прибули до с. Нагачів, щоб спільно освятити хрест для побудови храму для греко-католиків. За домовленістю сторін будівництво повинно вестися обома громадами. А поки буде будуватися храм, боєслужіння повинно відбуватися почергово у храмі св. Симеона Стовпника. Проте православна громада навідріз відмовляється пускати греко-католиків до храму.

Після такої відмови Владика Ігор у співслужінні о. Василя Здебського, протопресвітера Немирівського, о. Миколи Яворського, канцлера Львівської архиєпархії та о. Івана Турби, адміністратора с. Нагачева біля храму відслужив Молебень до Пресвятої Богородиці. Після закінчення молитви греко-католицька громада процесійно

вирушила до своєї каплиці на цвинтарі. Звертаючись до своїх вірних, Владика Ігор, зокрема, сказав: «Мені відомо, що багато з людей греко-католицької громади твердять, мовляв, забрали нашу церкву, бо тут не було людей автокефального віровизнання. І це – правда. Ми, греко-католики, рахуємо себе покривдженими, однак сьогодні приймімо це, бо перед Гос-

подом усе буде виглядати по-іншому. На землі трудно встановити справедливість, але віддаймо це у руки Всевишнього і Він найкраще вирішить цю справу. Ми повинні покинути переконання: «Око за око, зуб за зуб» (Мт 5,39), тому що це – людське».

Від'їджаючи до Львова Владика Ігор пообіцяв людям всіляку підтримку та клопотання перед державною владою.

о. Олег ПАНЧИНЯК

коротко

“ЄВХАРИСТІЙНЕ СОПРИЧАСТЯ
– ВИКЛИК ТРАДИЦІЇ ТА СУЧASNOSTI
ДЛЯ ТРАДИЦІЙНИХ ЦЕРКОВ”

2-4 січня 2007 року відбудеться конгрес на тему: «Євхаристійне сопричастя – виклик традиції та сучасності для традиційних Церков», який проходить у Львівській духовній семінарії святого Духа, що на вулиці Хуторівка. Цей захід відбудеться із благословення Блаженнішого Любомира (Гузара), Глави Української Греко-Католицької Церкви та приурочений 70-ї річниці Унійного З’їзду у Львові (28-30 грудня 1935 р.). Мета конгресу – розглянути поставлені запитання та прийняття практичного документу, що відтворюватиме позицію богословів УГКЦ щодо питання Євхаристійного сопричастя в межах традиційних Церков.

Організаторами конгресу виступили: Українське Наукове Богословське Товариство, Український Католицький Університет та греко-католицькі семінарії України.

Організатори запрошують до участі знавців богослов’я та всіх зацікавлених. Реєстрація учасників розпочинається 2 січня 2007 року, о 8.30 год.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ФІЛЬМУ “РЕДЕМПТОРИСТИ”

5 грудня у Львові відбулася презентація документального фільму «Редемптористи», режисера Анатолія Цимбала. Фільм було знято на студії «Алілуя», яка належить Самбірсько-Дрогобицькій епархії УГКЦ.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ –
НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЕВІ

У п’ятницю, 8 грудня, в Українському Католицькому Університеті відбудеться конференція «До питання інформаційних технологій у системі середньої освіти в Україні», присвячена темі застосування сучасних технологій у процесі підготовки вчителів та навчання учнів середніх шкіл.

СВЯТКУВАННЯ ТРЕТЬОЇ РІЧНИЦІ
УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

У М. ГЕНУЯ (ІТАЛІЯ)

Остання неділя листопада і перша неділя грудня для українських заробітчан у М. Генуї були дніми особистого духовного зросту та розбудови цілої громади. У перший день святкувань увагу зосередили на українцях.

ПРЕДСТАВНИКИ
ХРИСТИЯНСКИХ КОНФЕСІЙ ЛЬВІВЩИНИ
ПРОСЯТЬ ДЕПУТАТИВ ЗАХИСТИТИ
ПОЧУТТЯ ПАРАФІЯН ВІД «СВІДКІВ ЄГОВИ»

Представники християнських конфесій Львівщини звернулися до депутатів Львівської міської ради та Львівської обласної ради з відкритим листом, в якому просять захистити релігійні почуття пафіян.

СОБОРІ СВЯТОГО ЮРА
ВІДБУЛОСЯ РЕТРОСПЕКТИВНЕ
ВИКОНАННЯ
«РЕКВІЄМУ» МОЦАРТА

5 грудня 2006 року у Львові в Катедральному соборі св. Юра відбулося ретроспективне виконання «Реквієму» великого австрійського композитора-класика Вольфганга Амадея Моцарта в рамках святкування 250-річчя від дня його народження. Концерт відбувся при підтримці Львівської архиєпархії УГКЦ.

ВЛАДИКА ЮЛІЯН (ГБУР)
ВІДЗНАЧИВ 64-ТУ РІЧНИЦЮ УРОДИН

В переддень своїх уродин, 3 грудня 2006 року Епарх Стрийський молився Божественну Літургію в Кафедральному храмі Успіння Пресвятої Богородиці м. Стрий. Дякуючи Богові за дар життя Преосвящений Владика просив Господнього благословення для Стриян та всіх вірних епархії.

МИТРОПОЛИЧА КОМІСІЯ
У СПРАВАХ СІМ’ї
ПРОДОВЖУЄ КУРС ВИШКОЛУ
СПЕЦІАЛІСТІВ

27-30 листопада 2006 року у Молодіжному реколекційно-духовному центрі м. Новояворівськ, що на Львівщині відбувається другий навчально-практичний семінар курсу лекцій із близького і безпосереднього приготування до подружжя (перший семінар проходив 30 жовтня – 2 листопада 2005 року).

ЗУСТРІЧ АРХИЄПІСКОПА
ІЗ БРАТЧИКАМИ БРАТСТВА
«ВВЕДЕННЯ В ХРАМ
ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ»

2 грудня братчики Братства «Введення в Храм Пресвятої Богородиці», Львівської духовної семінарії Святого Духа, мали нагоду відвідати Високопреосвященнішого Владику Ігоря (Возьняка), архиєпископа Львівського.

П'ЯТЬ ВИМІРІВ ВІЗИТУ ПАПИ ДО ТУРЕЧЧИНИ

Завершився візит Вселенського Архиєрея Венедикта XVI до Туреччини. Цьому візитові передували різні контраверсійні вислови, виступи і публікації. Такий самий резонанс від цього візиту є у світі і по його завершенні. Ми пропонуємо нашим читачам, на думку редакції цікавий, матеріал на цю тему. Ми, звичайно, не у всьому погоджуємося з шановним автором, проте вважаємо, що дана стаття заслуговує на широку увагу наших читачів.

Віктор ЄЛЕНСЬКИЙ. – „Радіо „Свобода”, 5 грудня 2006 року

Задовго до візиту Папи Венедикта XVI до Туреччини всі, без винятку, оглядачі прогнозували, що ця подорож для глави Римо-Католицької Церкви буде найважчою за весь час його перебування на престолі Святого Петра. По-перше, свого часу кардинал Ратцингер назвав можливе приєднання Туреччини до Європейського Союзу антиісторичним. І хоча напередодні самого візиту Святий Престол заявив, що не має офіційної

точки зору щодо членства Туреччини в ЄС, слова кардинала, який став Папою, запам'ятали. Запам'ятали і лекцію Папи в Регензбурзі у вересні цього року. Венедикт XVI є одним з найбільш серйозних католицьких богословів сучасності. Його праці переважно посиланнями і складними теологічними конструкціями. Ставши Папою, він, можливо, не завжди здавав собі звіт, що його побудови будуть поширюватися далеко за межі академічної публіки і цитуватимуться не лише тільки в Католицьких університетах.

Тоді, у Регензбурзі, він необачно процитував середньовічного візантійського імператора, який доволі критично ставився до вчення пророка Магомета. Сам Венедикт XVI назвав вираз імператора безцеремонним, але запам'ятали саме цитату. І нарешті, Папа приїхав з підтримкою першого за честь у православному світі Вселенського патріархату і його глави Варфоломія I. І хоча християни становлять одну соту відсотка усього населення країни, в Туреччині це викликає підозру. Отже, візиту передували і велелюдні демонстрації протесту, і воїновничі заяви мусульманських активістів, і навіть офіційні особи жорстко попереджали понтифіка, що від нього чекають справжнього посипання голови попелом. Аналітики попереджали Папу і турецькі спецслужби, що вірогідність замаху на главу держави Ватикан є як ніколи високою. Відповідно, заходи безпеки цього разу були дійсно безпрецедентними і Папу охороняли щільніше, ніж навіть американського президента. Але Венедикт XVI таки вирушив до Туреччини.

Вимір перший: інтеграційний. Перевісом, Папа зняв підозри щодо своєї непоступливості у питанні приєднання Туреччини до Європейського Союзу. Від квітня 2005 року він належить до кола тих, хто не тільки читає скрижалі історії, але й долучається до їхнього написання. Венедикт XVI не може собі дозволити не помічати того, на що міг не звертати увагу кардинал Ратцингер. На те, наприклад, що не тільки Туреччина потребує Євросоюзу, але й Євросоюзу потрібна Туреччина. Що альтернативою європейському вектору розвитку цієї

країни може бути зростання в ній фундаменталістських настроїв і зближення з силами, які, м'яко кажучи, Заходові не симпатизують. Турецькі медіа жартують: Європа варта поїздки в аеропорт. Турецький прем'єр Ердоган, який не мав наміру вітати Папу, зустрічається з ним в аеропорту, направляючись на ризький саміт НАТО. Після зустрічі Ердоган повідомляє: Папа хоче, щоби Туреччина стала частиною Європи.

Вимір другий: „До свободи ви покликані, браття...“ Чого ще хоче Папа і про що не повідомляв глава турецького

уряду? Очевидно, більшої релігійної свободи для релігійних меншин Туреччини. Рух до Європи неодмінно означатиме піднесення стандартів у сфері свободи совісті. Це друга складова папського візиту.

Глава Католицької Церкви, яка об'єднує понад мільярд вірних по всьому світі, добре знає – список мучеників за віру поповнюється і в наші дні. Венедикт XVI не може не нагадати: країна, яка його приймає все ще небезпечне місце для місіонерів. Він підносить ім'я католицького священика, вбитого у Трапезунді у лютому цього року: „Співаймо радісно, навіть якщо нас випробовують труднощі і небезпеки, як це було із високим свідченням римо-католицького священика Джона Андре Санторо, ім'я якого я воскрешаю в пам'яті на цій відправі“. Турецький високопосадовець Алі Бардакоглу, який відповідає в уряді за релігійні питання, і який чи не найгорсткіше реагував на Регензбурзьку лекцію Венедикта XVI, відповідає Папі: „Ми, мусульмани, засуджуємо будь-які спроби насильства і терору, хто б не пропонував це і хто б не був метою цього, ми вважаємо це злочином супроти людства. Ми належимо до релігії, котра визнає вбивство невинної людини тяжким злочином і гріхом, подібним до знищення всього людства“.

Вимір третій: пастирський. Релігійна свобода – це не тільки безпека проповіді. Це свобода гідного виразу своїх релігійних переконань, у тому числі і „малою отарою“ – зовсім нечисленною католицькою спільнотою Туреччини. Літургійне спілкування з її членами – це третій, пастирський, вимір візиту Венедикта XVI до Туреччини. В Ефесі, де провела свої останні роки Діва Марія, мати Ісуса, яку вшановують і мусульмани, Папа звертається до своєї пастви: „Цим візитом я хочу передати, як свою особисту, так і цілої Вселенської Церкви, любов і духовну близькість християнській громаді тут, в Туреччині, цій невеличкій меншині, яка щодня стикається з викликами і труднощами“.

Вимір четвертий: екуменічний. Православні мають в Туреччині більше проблем, ніж католики. Це дуже делікатне, дуже хворобливе і складне

питання. І через п'ять з половиною століть після падіння Константинополя в Стамбулі розлито напругу. Символи пульсують і стають позачасовими, вони не хочуть залишатися в епохах, де їх прописали підручники. У стамбульському кварталі Фанар є церква Георгія Переможця. Це кафедральний храм архиєпископа Константинополя – Нового Риму, Вселенського патріарха Варфоломія I – першого за честь у православному світі. Для турецьких владей – він Димитріос Архондоніс, громадянин Туреччини, 1940-го року народження. Для них неможлива сама згадка про Константинополь, вони не хочуть чути про вселенський статус „грецького“, як його тут називають, патріарха. Перший православний престол не має богословської школи і не є юридичною особою. В європейських столицях про це добре знають і чекають на зміну політики Анкари. Папа їде до Варфоломія I, який уособлює центр згоди Вселенського православ'я. Навіть добре усвідомлюючи як мало згоди в Православній Повноті і як її складові полюбляють мірятися славою, Венедикт XVI підписує спільну декларацію з Патріархом Варфоломієм, де проголошується: «Святий Дух хай допоможе нам підготувати великий день відтворення повної єдності, коли і як того побажає Бог».

І це четвертий вимір візиту Папи до Туреччини. Верховний pontifік слідом за своїм великим попередником Іваном Павлом II визнає розкол між християнами ганьбою і скандалом. Він входить під приголомшуче величне склепіння Святої Софії, яка півтисячоліття тому була перетворена на мечеть, а в минулому столітті – на музей, – і вклікає. Сюди, під це склепіння, перевівши натовп молільників, увійшли в липні 1054 року посланці його далекого попередника. І кинули на престол грамоту про відлучення від Церкви Константинопольського патріарха. Так почалася Велика схизма, яку не вдається уздоровити дев'ять з половиною століть. Під небесним куполом Софії питання церковної політики видаються дрібними і марнотними. Проте, Папі нагадують про них. Московський патріархат заявляє, що кожна Помісна Православна церква сама визначає характер своїх відносин з інославними і що патріарх Варфоломій хоч і перший за честь, але це не адміністративна влада, а повага до історії його престолу. Як завше, щойно заходитьесь десь про православних й католиків, канони й першість, виринає і українське питання. Отець Романо Скалфі, відомий експерт з православно-католицьких відносин, натякає, що Папський візит до Туреччини може привести до загострення відносин з Російською церквою. Адже православні України, які розірвали відносини з Москвою, шукають підтримки у Константинополя. Говорить отець Романо Скалфі: „Кроки у цьому напрямі були здійснені і представники патріарха Київського їздили до Константинополя. Але Константинопольський патріарх очевидно не дав ясної відповіді. Тому, що Російська церква є найбільш потужною з православних церков, і він не хоче її якимось чином образити“. До цього можна було б додати, що їздили посланці з Києва до Стамбула-Константинополя багаторазово і з Вселенським патріархом зустрічалися і президенти, і прем'єр-міністри, і віцепрем'єри, і депутати, і міністри. Їздили без особливого успіху – адже ключ до розв'язання православної проблеми знаходиться в Україні, а не поза її межами. Патріарх здатний допомогти тим, хто прагне допомогти собі сам.

Вимір п'ятий: цивілізаційний. Маніфестація Папою солідарності з Вселенським патріархом і їхня спільна

декларація були складним моментом турецького візиту Венедикта XVI. Але не найскладнішим з огляду на репутацію кардинала Ратцингера в ісламському світі. Девід Берхерд, британський експерт з дослідницького центру Тепав у Анкарі, каже, що положення лекції в Регензбурзі були дуже суперечливими, якщо не цілком неприйнятними для мусульман: «Що стосується їх, він підійшов дуже, дуже близько до образі найсвятішої постаті в ісламі. Ви можете казати, що це діалог, але, як на мене, це радше конfrontація». Роберт Мойніхен, історик і журналіст, який неодноразово інтервював майбутнього Папу, напередодні візиту висловлював діаметрально протилежне судження: «Він йде відкритими обіймами до ісламських богословів. Вони писали йому. Вони відвідували його у Ватикані. Він хоче зустрітися з ними в Стамбулі. Зараз на Заході немає постаті, яка б була настільки відкрита до діалогу з ісламом прямо зараз, ніж Папа Римський».

Під час візиту Папа зробив усе можливе, щоби ісламський світ зрозумів – він не відступить від своєї віри і власних переконань ані на крок. Але він поважає іслам так, як може поважати віруюча людина щирість і відданість інших глибоко віруючих людей. Коли Папа увійшов до Голубої мечеті і молився обличям на схід, багато кому стало зрозуміло – наразі це не політик, це – людина віри. Але насправді ті, хто знає настрої Венедикта XVI, його настанови і думки, припускають – Папа хоче не просто примирення з ісламом, він шукає з ним союзу. Союзу проти секуляризму і обожнення науки. Проти всього того, що, на його, Верховного pontifіка, думку підважує глибинні засади людини. Роберт Мойніхен впевнений, що те, що казав Папа у Регензбурзі, має бути інтерпретовано у зовсім іншій способі. Відмінний не лише від того, який викликав демонстрації в ісламському світі. Але й відмінний від того, який пропонують світові найпалкіші захисники Венедикта XVI. Папа запрошує іслам включитися у процес самооцінки, вимогливого перегляду власної спадщини, з'ясування в ній сутнісного, фундаментального. А також відокремлення цього сутнісного від випадкових нашарувань.

Папа є консерватором, але часом консерватизм здатний спрямувати його енергію у дуже несподіване русло. Наприклад, збирання консервативних сил з усіх релігій в консервативний інтернаціонал, який зупинить зневіднення людини, стане заборолом релятивізмові і всепроникному цинізму, коли зникають абсолютні цінності і ніщо вже не є направду серйозним. Венедикт є свідком зростання такої конт- на його думку, цивілізації. Говорить Роберт Мойніхен: «Папа бачив цей розвиток – культурне просування Заходу. Папа добре вивчив це, я говорив з ним про це особисто, мав кілька розмов саме про це з ним. Феномен піднесення і занепаду цивілізацій вражає його. Будучи німцем, він спостерігає піднесення і занепад однієї з найвеличніших потуг і культур в Європі – німецької культури». Турецький візит Бенедикта XVI можливо не перший крок у справі збирання консервативних сил. Але дуже важливий. Ті, хто вважав, що залізно-консервативний кардинал Ратцингер змінівся, ставши Папою, присоромлені. Його стратегія далекоглядніша, ніж передбачали ті, хто чекав від 265-го Pontifіка простого наведення ладу у внутрішньоцерковних справах.

СЛОВО ДО ДУХОВЕНСТВА І МИРЯН ПРО ПОШАНУВАННЯ ІВАНА ФРАНКА

Кир Ігор (ВОЗЬНЯК),
Архієпископ Львівський УГКЦ

В час ювілейних торжеств 150-річчя від дня народження Івана Франка українська і світова спільнота прагнули достойно оцінити його життя і діяльність. В особі Франка маемо Великого Українця, патріота, демократа, гуманіста і християнина. Християнина, який не приховував своєї віри перед сучасниками, був практикуючим мирянином греко-католиком. В його домі перед іконою Пресвятої Богородиці горіла лампадка: читаємо в спогадах, що в «одній кімнаті Франкового дому висів образ Богоматері, обвішаний вишиваними рушниками, перед ним стояла лямпадка» (спогади Франкового племінника Василя, сина Онуфрія).

Відразу хочеться сказати, що поети й письменники, композитори та художники, артисти, скульптори й інші особи, що зв'язані з мистецтвом, у широкому розумінні цього слова, своєрідно реагують на різні події, бачать їх інакше як інші, в тому числі й феномени, що відносяться до Бога, релігії, Церкви. Чому? Тому що їхня душа наділена особливим даром відчуття і багато з них моментально реагують на це, що вони чують, бачать чи про щось довідуються. Це не завжди є їхні переконання, але скоріше це – швидка реакція на певну подію, котру вони бажали б бачити у кращому світлі, і у них це відразу вилівається на папір як певні твори. Часто такі особи піддаються правильному осудові, наприклад, Церкви та загалу, приймають її, Церкви, праведне вчення і особливими емоціями звертаються до Всевишнього. (Про такі переконання, про особливі емоції та реакції людей, пов'язаних з мистецтвом, ділився бл. пам'яті отець Степан Яворський. Цей священик послугував у баженого владики Йосафата Коциловського як секретар. Потім цей праведник був два рази осуджений радянською владою за активну принадлежність до Греко-католицької Церкви... І про це він зі мною ділився у 70-х роках, коли ми разом проживали у Вінниці).

У книзі «Вихід» знаходимо звернення Мойсєя до Господа після того, як євреї спорудили собі «бога із золота»: «Ой, коли б Ти простив їхній гріх! А ні, то викresli мене з Твоєї книги, що Ти написав» (Вих. 32,32). Ці слова не означають бунту Мойсєя проти Бога, ані ставлення умов чи нарікання на Господа, але його уболівання за свій народ, котрий він так любив. Подібне зустрічаємо у феномені І.Я.Франка та Т.Г.Шевченка.

Хори Онуфріївського монастиря і крилося храмів поселень, які під час вакацій відвідували письменник, пам'ятають його милозвучний спів під час Божествених Літургій. Каменяр любив співати разом з дяками або стояти у церкві поміж місцевих газдів. Очевидці довго споминали, як поява Франка в храмі викликала велике враження місцевого населення. «Зараз першої неділі той ославлений атеїст явився в церкві, зайняв місце поміж господарями, а коли почалася Служба Божа, підійшов до крилося і співав разом з дяками... Поява Франка і проф. Грушевського в церкві викликувала велике враження на населення, яке вимальовувалося на його лицах, та ще з більшою пошаною відносилися мої парафіяни до них за те, що не стидалися зайняти своїх місць у церкві між господарями, і так, стоячи поровень з ними під час Служби Божої...» («Спомини про Івана Франка», Львів, 1926, ст. 68).

В творах Івана Франка Бог, релігія і віра займають поважне місце. Отці Греко-католицької Церкви, які добре знали Івана Франка, не бачили в ньому ворога віри і релігії, а скоріше їх захисника. В нашім народі вкоренився здоровий погляд на особу, творчість і діяльність Івана Франка, як свідомого і наполегливого борця. Франка шанували не тільки деякі священики, його приятелі та ті, що високо цінили його літературні твори. Шанував Франка і великий

митрополит Андрей Шептицький, який «не тільки прийшов особисто віддати поклін Франкові на його ювілей в 1913 році у Великому театрі у Львові, але він під оплески присутніх впровадив його під руку на почесне місце» (Богдана Мончак у статті про Митрополита Андрея Шептицького в «Шляху Перемоги», ч. 17, 24 квітня 1966 року).

Наш великий попередник Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький, який знову Івана Франка особисто, як і його творчий доробок, уже з відстані часу (у грудні 1926 року) відзначив: «У творчості Івана Франка атеїзм, матеріалізм займає тільки незначне спорадичне місце, а головне місце займають... національні і патріотичні теми». Підкреслюючи енциклопедичність Франкового мислення і наявність у творчій спадщині творів атеїстичного та матеріалістичного спрямування, митрополит Андрей зумів побачити їх марну й мізерну силу і пророче зауважив, що «Іван Франко остане в будущості пам'ятний лише як поет націоналіст-патріот» (лист митрополита Андрея Шептицького до єпископа Костянтина Богачевського, Львів, 21 грудня 1926 року).

Знаємо, що Франків катехит, о.Торонський, в Дрогобичі неприхильно ставився до Франка-учня, хоч той в гімназії був ще глибоко релігійною людиною. У 1874 році він написав вірш «Моя пісня», в другій частині якого молодий поет говорить про себе:

Та вдяка й слава тобі, Боже,
Бо мудра воленъка твоя,
Нещастя жадне не спроможе,
Щоб нарікав на тебе я.
У вир життя мене ти кинув
Та серце жаром запалив
І, мов на квітку ту, краплину
Роси небесної спустив.

У той же час у Франка появляються твори з протирелігійною спрямованістю. На яву – сумніви й протиріччя, які роздирали душу Поета.

Зрештою, українська спільнота віддавна шанувала і шанує Івана Франка, як

Франко з дружиною Ольгою Федорівною, дочкою Ганною, синами Андрієм, Тарасом, Петром.

національного, патріотичного письменника, а не як атеїста і матеріаліста. Ще в першій половині ХХ століття радикальний атеїзм і матеріалізм франкового типу почав вигасати і відійшов у минуле. В Галичині ширився антирелігійний більшовицький рух, який, за словами митрополита Андрея Шептицького, вчився атеїзму не від гуманіста Франка, але від комуністів у Росії і в Україні.

І.Франко, як член Радикальної партії, в книжечці «Радикали і релігія» в 1898 році писав: «Радикали ніколи не виступали і не виступають ані проти віри в Бога, ні проти жадної основи правдивої релігійності... Ми твердо переконані, що розум і освіта не суперечні релігії і правдивій релігійності, але проти, мусять бути їх головною основою. Темний і дурний чоловік не може бути правдиво релігійним» (наводимо за В. Дорошенком. Великий Каменяр, 38).

В окремих творах Івана Франка відчутні антиклерикальні мотиви. У них бачимо не тільки і не стільки ворожості до Церкви, її інституцій чи духовенства, скільки справедливої і влучної критики історичних упущенів і помилок в сфері

політики, культури, освіти. Він своєрідно був налаштований до оцінок «східної політики» Апостольського Престолу (мав свій погляд); імперської політики Російської держави і Церкви; московістьства та інертності частини галицького духовенства. Від своїх упущенів і помилок Вселенське і українське християнство не втікає, не відгороджується, а визнає їх, щоб не допустити чогось подібного в сучасну епоху і в майбутньому. Такі, як Іван Франко, не ятили старі рани Церкви і Божого народу, не загортали їх у лахміття показного благочестя, а спонукали єпархію шукати шляхів оздоровлення церковного, суспільного і національного організму.

Отець Волянський стверджує, що Франко виступав проти тих, які хотіли захистити віру в народі. «При полемічній дебаті про віру Франко не забирає слова,

І. Франко з дружиною. Київ, травень 1886 р

а коли полеміка заходила до точки кипіння, тоді сказав: «Лишім ми віру нашому народові, бо то є ще один амаль'ям, який його держить» («Спомини про Івана Франка», Львів, 1926, ст. 69).

Дехто бачить тільки ті Франкові твори, в яких поет вірив в соціалізм та гадав, що наука буде провідником життя людей, а віра й релігія зникнуть як непотрібні. Інші стараються бачити тільки того Франка, який був приятелем священиків, співав із дяками в церкві та в своїх творах вихвалював священиків-героїв. Сьогодні, поділяю точку зору великого митрополита Андрея Шептицького, що Франко – аристократ духу української нації, його сила й іспит зрілості.

Як архієпископ землі, на якій жив, творив, діяв і спочив у Бозі геній України, прагну, щоб духовенство навчило народ шанувати Івана Франка як Борця, Патріота, Українця, а не як ворога релігії, Церкви і Бога. Шануймо його як незламного Каменяра, який мостила дорогу правді: «Духа, що тіло рве до бою, рве за Поступ, Щастя й Долю». Він закликав кволих ще тоді інтелектом і духом українців, що «пора для України жити». Його класичне визначення релігії вартоє зайняти поважне місце в підручниках і посібниках богослов'я і релігієзнавства. В статті «Радикали і релігія» він писав: «Релігію називається не тільки віра в якісь надземні, вищі істоти, обдаровані вищою силою, ніж люди; не тільки віра в те, що і в людях є частина тої найвищої істоти (душа) і що люди повинні своїм життям і своїми учинками наближуватися до тої істоти. До релігії належить також чуття, любов до тої вищої істоти і до інших людей, любов до добра і справедливості, а вкінці також добра воля, постанова жити й самому так, щоб наближувати себе й інших до тої вищої істоти. Отсі три складники конечні для поняття релігії. Віра без любові і без сильної волі, що показується в ділах, не чинить ще релігійного чоловіка. Так само самі вчинки без віри в вищу справедливість і без любові до тої справедливості і до інших людей чинять чоловіка фарисеєм, але ще не правдиво релігійним чоловіком».

У цей ювілейний час і надалі хай буде пошановане ім'я Великого Українця Івана Франка в сонмі Подвижників, Героїв і Патріотів української землі та української нації, як борця за Свободу та Волю народу.

Не прагнемо ані вибілити Франка, ані осудити його, тільки вияснити його духовність і релігійну поставу. Трудно на основі Франкових творів назвати його атеїстом. Доцільно навести цитату із відповіді І.Франка на запитання п. Зоні Моджейовської-Гончар: «Чи та правда, пане докторе, що ви, як люди кажуть, не вірите в Бога?» – «Ой, люди, люди, ви мене не розумієте і це найбільше болить», – відповів Франко. Ця розмова відбулася 1916 року, при кінці життя письменника.

Перед переходом у вічність Іван Франко зізнався, що у нього була своя дорога до Бога. Можемо сказати, що ця дорога була тернистою, звивистою, повною сумнівів, вагань, протестів і революційного пориву. Однак поет ніколи не впадав у безодню вульгарного атеїзму. Він удостоївся церковного похорону. Митрополит Андрей Шептицький тоді перебував у російському засланні. При першій можливості, одразу після звільнення з тюремного ув'язнення, у столичному Києві відслужив заупокійне Богослужіння за душу спочилого.

Офіційні інституції нашої Церкви ніколи не накладали церковної карі, заборони чи анафеми на І.Франка і на його твори ні при його житті, ні посмертно. Хіба що отець Гавриїл Костельник різко осуджував покійного уже мислителя, і це, можливо, все – із-за заздрості до його таланту та любові до нього у народі.

Іван Франко і митрополит Андрей Шептицький, як два великих генії українців, не були антагоністами, а скоріше диспутантами з проблем соціології, економіки, філософії, історії, культури і мистецтва, духовності українського та інших народів. Тепер можемо констатувати, що переможцем у дискусії час визнав Великого Митрополита, віддаючи належне і Великому Каменяреві. Хотілося б повернути добре ім'я Івана Франка, спотворене радянським літературознавством і компартійною ідеологією.

Нам особливо імпонує строфа поезії «Якби ти знов, як много важить слово», де Франко закликає йти слідами «Того, що в бурю йшов по гривах хвиль розлогих» – Христа. Ось ця строфа:

Якби ти знов! Та це знання предавне
Відчути треба, серцем зрозуміть.
Що темне для ума, для серця ясне й явне...
І іншим би тобі вказався світ.
Ти б серцем ріс. Між бур життя й тривоги
Була б несхитна, ясна путь твоя.
Як той, що в бурю йшов по гривах хвиль розлогих,
Так ти б мовляв до всіх плачучих,
скорбних, вбогих:
«Не бійтесь! Це я!»

Разом з цим відкидаємо закиди нинішніх псевдо радикалів, які здіймають галас про якусь канонізацію Івана Франка Українською Греко-Католицькою Церквою.

У цей ювілейний час і надалі хай буде пошановане ім'я Великого Українця Івана Франка в сонмі Подвижників, Героїв і Патріотів української землі та української нації, як борця за Свободу та Волю народу.

24 листопада у Митрополичих палатах Святоюрської гори відбулася прес-конференція за участю Владики Ігоря (Возняка), архієпископа Львівського, основною метою якої було попередити людей про небезпеку обману Церкви та її вірних. Присутнім журналістам Владика Ігор розповів про те, що 21 листопада, на свято Архистратига Михаїла, у Варшаві в каплиці лефевристів, що на вул. Гарніцькій, 32, відбулися свячення семи дияконів та двох священиків епископом Річардом Вільямсоном, якого Папа Римський Іван Павло II відлучив від Церкви. Згідно з попередженням Святішого Отця у документі "Ecclesia Dei", кожен хто навіть формально прилучається до схизми, сам стає схизматиком, тобто винним у тому, що руйнує зсередини Католицьку Церкву.

Довідавшись про ці свячення Високопреосвящений Владика Ігор утворив Комісію із священиків та вірних Львівської архиєпархії, щоб вивчити дану ситуацію. До складу комісії увійшли: о. Орест Фредина, протосинкл Львівської архиєпархії УГКЦ, о. Микола Фредина, священик Львівської архиєпархії УГКЦ, о. Роман Тереховський, священик Львівської архиєпархії УГКЦ, Михайло Феньканін, семінарист Львівської духовної семінарії Святого Духа Львівської архиєпархії УГКЦ та п. Ярослав Гараздовський, парафіянин храму Різдва Пресвятої Богородиці, що у м. Львові.

З України до Варшави прибуло три автобуси, з Польщі свідками цієї події стали всього декілька священиків і сестер. Тож здебільшого в лефевристській каплиці були українці, які, звичайно, не розуміють латинської мови (свячення відбувалися у римо-католицькому обряді) і могли лише сухо споглядати. Серед них були присутні: о. Василь Ковпак, о. Любомир Гаевський, о. Володимир Рудь і о. Євстахій з Івано-Франківської епархії, які видають себе за греко-католицьких священиків.

Один із членів Комісії о. Роман Тереховський зазначив: «Сам єпископ у своїй проповіді згадав, що він екскомунікований, тим не менше свідомо заявив, що святить їх для Львівської архиєпархії УГКЦ. Оскільки у Львові є правлячі архієреї і Римо-Католицької Церкви, і Греко-Католицької Церкви, такі дії є злочинами».

«Думаю, що саме послідовниками екскомунікованого єпископа Лефевра створюють конфлікти в низці парафій Львівської архиєпархії, бо люди, яких висвячують, повинні мати місце призначення. Тому вони обдурують людей, щоби вигнати одного священика і в такий спосіб дати «кращого». Вірні, які потрапляють під їхній вплив, є гідні співчуття, бо їм обіцяють одне, а насправді дають мертву структуру», - сказав на завершення о. Орест.

Інформацію про лефевристський рух загалом та в Україні можна прочитати за наступною адресою: http://www.ugcc.lviv.ua/images/files/PDF/buklet_kovpak.pdf.

о. Олег Панчиняк,
прес-секретар Львівської архиєпархії

Ми покликані знати правду

(ІНТЕРВ'Ю З О. ОРЕСТОМ ФРЕДИНОЮ, ПРОТОСИНКЕЛОМ ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ)

– о. Оресте, нещодавно Ви брали участь в прес-конференції з нагоди Вашої поїздки до Польщі, де відбувалися незаконне свячення священиків-лефевристів. Хотілося б почути про це конкретніше.

Найперше, що міг би сказати, це те, що інформацію про ці свячення ми знайшли в Інтернеті. Для того, щоб цю справу докладно дослідити, Архієпископ Львівський Владика Ігор покликав комісію у складі п'ятьох осіб і доручив мені її очолити. Ці свячення відбувалися 21 листопада цього року, в день свята архистратига Михаїла, схизматицьким, відлученим від Церкви єпископом Річардом Вільямсоном. Ми маємо чотири відеокасети з тим записом, маємо цілий ряд фотографій, які абсолютно точно підтверджують факт цих незаконних свячень.

– А де це відбувалося?

Це відбувалося на околиці Варшави, на вулиці Гарніцькій, 32. Там знаходитьться переобладнаний під костел будинок. На ньому є напис, що він належить братству Пія X і належить до римо-католицької Церкви. Очевидно, це є неправдою, оскільки лефевристи до римо-католицької Церкви відношення не мають, бо підчиняються єпископам, котрих Папа Римський від Католицької Церкви відлучив.

католицької Церкви, для Львівської архиєпархії, оскільки на Україні є переслідування. По-перше, жодного переслідування немає, і, по-друге, згідно канонічного права жодний римо-католицький єпископ латинського обряду не має права висвячувати священиків для нашої Церкви без згоди Патріярха або виразного дозволу Правлячого єпископа. А тут бачимо, що люди явно порушують церковні закони. Це й не дивно, тому що ці люди декретом Папи відлучені від Церкви хоча і видають себе за римо-католиків, проте такими насправді не є. Минулого разу, коли Тісє де Мелере святив Володимира Вознюка, той був в римо-католицьких ризах. Цього разу диякони вже були вбрані в наші ризи на відміну від першого разу

– Скільки було висвячено священиків цього разу?

Було висвячено 2 священики, це Гніп Мирон та Рожак Степан і 7 дияконів: Білокур Мар'ян, Британ Андрій, Коваль Андрій, Курило Степан, Митлевич Любомир, Митле-

вич Тарас, Процик Михайло. Відразу в наступну неділю була приміція у Рясне-І і там були представлені ті нові священики. Правдоподібно і цієї неділі щось подібне було у Янові, тому що, проїжджаючи мимо, ми бачили, як процесія йшла до храму. Крім того, один з тих нововисвячених дияконів-схизматиків вже кілька днів служить у Прилбичах Літургію з о. Радюком, який декретом Правлячого архієрея відкликаний від душпастырських обов'язків. Там тепер є дуже сильне протистояння оскільки вони вважають, що цей храм належить їм. Там є відповідно підготовані люди, які ведуть себе дуже брутально. Ісус нас попереджує, що хто не входить в овечу кошару ворітми, а влезти деінде, цей є злодюга і розбішака. Сьогодні маємо кричущі факти, коли під виглядом греко-католицьких священиків в нашу Церкву намагаються влізти лефевристські відступники, покриваючись нашими обрядами або підтримуючи, так би мовити, традицію. Люди, які приймають тих схизматиків, думають, що приймають греко-католицьке духовенство, а це є величезна брехня. Нинішня ситуація мені нагадує більшовицькі замашки, коли вони в часі жовтневої революції 1917 року штурмом брали Зимовий палац. Сьогодні в такий самий спосіб пробують захоплювати

наші храми. Брутально, нахабно, силою. Те, що колись комуністам не вдалося зробити терором, це нині лефевристи намагаються зробити підступом і обманом. Мені здається, що це дуже цілеспрямована, хитра тактика.

– Українські лефевристи стверджують, що вони вірні Папі, і о. Василь Ковпак навіть подав до Папи апеляцію у справі своєї екскомуніки. Отож, коли служилася оця Меса в Польщі, чи цей відлучений єпископ згадував Папу Римського?

Цікаво, що всі ми, хто був присутнім на цій відправі, жодного разу не почули щоб у богослуженні хтось згадував Святішого Отця. Це підтвердила також і відеозйомка. Отож, не важко зробити висновок щодо «вірності» Папі і Католицької Церкви. Бачимо, що врешті-решт все стає явним і відомим, як про це у Євангелії (Лука 8, 17) говорить Ісус Христос. Українські прихильники Лефевра намагаються неправдою себе оправдати.

– Чи можна ствердити, що українські лефевристи бояться сказати правду зі страху, що через це багато людей від них відійде?

Лефевристи латинські знайшли в собі відвагу сказати, що вони кращі від цілої католицької Церкви, і

– Скільки людей спостерігали за цими свяченнями?

Все це відбувалося за латинським звичаєм, оскільки це Польща. І хоча за латинським обрядом був празник Введення в храм Пресвятої Богородиці, людей у цьому костелі було дуже мало. Зі Львова було три автобуси, принаймні вони були з

УКРАЇНСЬКИХ ЛЕФЕВРИСТІВ

заявляють, що відстоюють свою традицію. В Україні ситуація ускладнюється тим, що ті, які нині підтримують рух лефевризму, заявляють (про це і о. Василь Ковпак у газеті пише), що такого терміну як лефевризм нема. Мовляв, це нам накинутий ярлик, якого у жодному виступі Святішого Отця ви не побачите. І це знову ж таки неправда, оскільки в самому апостольському листі Римського Архиєрея написано, що кожний католик повинен усвідомлювати, що не можна підтримувати рух монсеньйора Лефевра. Тобто такий термін є нормальний. А щодо вірних, які їх підтримують, то, безперечно, багато хто б їх покинув, якби вони публічно заявили, що не визнають Папу Римського.

— Лефевристи себе ще називають традиціоналістами.

Це дійсно так. Однак, коли зміряємо ідеї традиціоналістів українським виміром, то побачимо, що це є не зовсім наша традиція, це є традиція латинської Церкви, яка в часі польського панування потягом століть різними способами і силою нав'язувалася нам. І це викликало відповідну реакцію світлих постатей нашої історії таких як: Маркіян Шашкевич, Митрополит Андрей Шептицький, Патріарх Йосиф Сліпий тощо, які закликали любити свій обряд, свою Церкву, любити свою рідну мову. Поза тим, традиціоналісти, як вони люблять себе називати, відкидають постанови II Ватиканського Собору і кажуть, що вони служать тільки на старослов'янській мові. А ось активний учасник II Ватиканського Собору Патріарх Йосиф Сліпий, якого 18 років мучили в рядянських концтаборах за те, щоб

він зрікся єдності з Апостольською Столицею, був ініціатором впровадження в наших богослужіннях рідної української мови. Чи потрібні ще якісь аргументи? Насправді є така річ, що не можна бути католиком, розірвавши зв'язок з Папою Римським.

— Річард Вільямсон заявив про переслідування в Україні. Наскільки це правдиве твердження?

Є дуже гарно, що з часів свого виходу з підпілля Церква жодним чином не забороняла жодних позалітургічних практик. Лефевристи сьогодні обурюються, що ім, мовляв, забороняють робити те чи інше. Звичайно, ми розуміємо, що це є латинські практики, які з часом ввійшли в життя Церкви, але Церква жодним чином виразно ніколи і нічого не забороняла. Традиціоналісти називають це набоженствами, це така сплонізована назва, бо в нас нормальню це є богослужіння або молитва. Ці набоженства ніхто ніколи не забороняв, вони завжди існували як приватні практики, але чомусь ці приватні практики хочуть виставити в такий спосіб, що, мовляв, ось задля того чи іншого ми хочемо бути країні від усіх інших. Немає жодного сумніву, що всі ми, українці, маємо спільну спадщину Володимирового хрещення, загальнонаціональну українську традицію. Я думаю, що, застосовуючи таку практику, комусь дуже кортить протиставити одних українців іншим. Ми є одним народом, але саме тим, що декларуємо свою єдність з Апостольським Престолом, ми відрізняємося від інших конфесій. Ми є традиційною Церквою, оскільки наше богослужіння протягом тисячоліть

структурно не зазнало жодних змін. Ми маємо три Літургії: Івана Золотоустого, Василія Великого та Літургію передшоеосвячених Дарів. Ми маємо круг наших богослужінь: Утреня, Часи, Вечірня, Повечір'я, Північна і протягом тисячоліть вони жодних структурних змін не зазнали.

— **Отче, кілька слів стосовно процесу, котрий стосувався екскомуники о. Ковпака. На якому етапі зараз знаходиться ця справа?**

Суд у Львівській Архиєпархії закінчився, все узгоджено і точно доведено. Після закінчення суду в першій інстанції, той, кому оголосили вирок, має право подати апеляцію, яка призупиняє провадження справи, і передає її в другу інстанцію. Однак о. Василь Ковпак апеляції не представив, але натомість приніс квитанцію, що він свою справу відправив до Риму на розгляд Святішого отця. Безперечно, кожен священик чи мирянин на будь-якому етапі судового процесу має право звернутися до Святішого отця. Однак, згідно з правом це є лише звернення і воно не призупиняє провадження справи. Але оскільки справа пішла до Риму, то ми чекаємо рішення Апостольського Престолу і сподіваємося, що воно буде дуже швидко. Поза тим, усі матеріали з Варшави, усе що ми побачили і зафіксували ми оперативно передали до Конгрегації в справах віри. Тепер вони мають весь фактологічний матеріал і гадаємо, що це також допоможе прийняти правильне рішення.

— **Якщо Рим відхилить апеляцію о. Василя Ковпака, то чи означатиме це, що він та його прихильники в повній мірі є відлученими від Церкви?**

Згідно з апостольським листом Святішого Отця "Ecclesia Dei" при таких вчинках навіть формальне примкнення до схизми є дуже тяжкою образою Бога, і нехай ніхто не буде несвідомий, що навіть це стягає найвищу кару екскомуники, тобто відлучення від Церкви. У випадку з о. Ковпаком самі бачите, як підступно і лукаво робиться звернення до Святішого отця, а в тому часі підпільно везеться кандидатів до Польщі, щоб у чужому латинському обряді святити священиків та ще й відлученим від Католицької Церкви єпископом. Але ми зараз членко очікуємо рішення з Риму і сподіваємося, що в скорому часі у цій справі остаточно буде поставлено крапку.

— **Ви, отче, згадували, що в Польщі приїхало три автобуси з прихильниками лефевристів.**

Якщо Рим потвердить відлучення отця Ковпака від Церкви, які наслідки це тягне для священиків і вірних, що його підтримують?

Святіший отець попередив: "Нехай ніхто не буде несвідомим, що підтримування або ставлення тих людей вище католицької Церкви тягне за собою найвищу кару, і є великою образою Господа Бога". Тобто якщо ми нині здогадувались і щось думали, то тепер маючи фактологічні матеріали, коли отець Василь Ковпак, отець Володимир Рудь, отець Євстахій Галаник, отець Любомир Гаєвський приймають спільно зі схизматицьким єпископом участь у схизматичному акті, то згідно апостольського листа Папи Римського ті люди вже автоматично прилучили себе до схизми. Кожен, хто їх підтримує, ставить себе в опозицію до Христової Церкви, збудованої на Петрі. Просто дуже шкода і боляче за таких людей, які, вважаючи себе людьми віруючими, складають таку споторену ікону Христової Церкви. Це величезний біль.

— **На шляху Церкви виникало багато схизматицьких рухів, виникали окремі секти, і ми знаємо які їхня доля – вони пішли у небуття. Що необхідно робити, щоб у Церкві панував мир і спокій?**

Архиєпископ Ігор Возняк скликаючи прес-конференцію зауважив, що основна її мета є повідомити вірним про велику небезпеку, застерегти перед страшною схизмою і обманом. Я думаю, що тут доречні слова Ісуса, де він каже: "Пізнайте правду і правда визволить вас". Якщо в часі тоталітарного режиму застосовуються терор і тиранічні методи, то в часі, який ми тепер можемо назвати часом свободи, коли ворог Церкви намагається у всякий спосіб хитрістю, обманом, підступом знову ж таки відірати людей від правдивої дороги до Христа, маємо шукати правду. У сьогоденні для нас, греко-католиків, час свободи ставить нові виклики. Тому кожен з нас повинен пам'ятати, що учні Христові пізнаються по любові. І якщо в нас є якісь проблеми, то ми шукаємо правди справедливістю, відкритим діалогом і понад все любов'ю, яка походить від Бога. Лише нею ми можемо залікувати болючі рани. Тому закликаємо до порозуміння, щоб ми один в одному бачили брата і сестру, щоб не були швидкі один одного судити, але взаємно молитвою взаємно спасалися.

Розмовляв Петро ЄВЧИН

ЩО ТАКЕ ПИВО?

о. д-р Леонід КОСТКО,
адміністратор храму Вознесіння
Господнього, м. Львів

На сьогоднішній день склався певний стереотип напою, який називається словом «пиво». Бажав би я трохи розширити кругозір читача стосовно пива. Надалі під словом пиво розуміється алкогольний напій, який мав би бути приготований із солоду, дріжджів та води.

Що ж таке солод? Для приготування солоду вихідний злак проходить, подрібнюється і настоюється. Такий процес звється «солодування».

Чому використано слово «злак»? Тому, що різні народи використовують для приготування пива різні злаки. В основному це ячмінь і пшениця, рідше – інші хлібні злаки. Для додання особливого смаку в деякі сорти пива додається мед, різні фрукти, трави і спеції.

Перші згадки про готовання напою, який підходить до визначення пива, зустрічаються на Месопотамській глиняній табличці, датованій сьомим тисячоліттям до нашої ери, де описано рецепт приготування «вина із зерна». Але неможливо точно сказати, яке місце на землі було колискою пива і що все-таки людство приготувало першим – пиво чи хліб.

Жителі Месопотамії та Єгипту вперше використали процес приготування солоду із зерна. Греки ж варили пиво із необробленого зерна, доки не запозичили технології його приготування із солоду в єгиптян. Нема достовірних відомостей про вироблення пива на території сучасної Британії до її окупації племенами англосаксів, але при цьому відомо, що тевтонські та кельтські племена виготовляли мед (mead) із бджолиного меду і пшениці. Англійське слово «beer» походить від кельтського «beor», що означає процес приготування пива в монастирях Північної Галії. І саме галійські ченці вперше почали додавати в пиво хміль.

Трохи розглянемося в термінології. У нашій мові проблем немає – усе пиво називається пивом. Плутаниця в термінології починається з етикеток із англійськими назвами – beer, ale, lager, stout...

Як розрізняти ці види пива? Як можна розуміти за назвою, що може представляти те або інше пиво на смак (якщо, звичайно, виробник не обманює покупців)?

Спочатку слова «beer» та «ale» позначали різні напої – beer завжди додавався хміль, – що не можна сказати про ale, куди хміль цілком не додавався. Поступово виробники пива стали додавати хміль в усі сорти, і слово beer почало означати пиво взагалі і включило в себе дві більші групи – ale й lager.

Ale готується настоюванням і верхньою ферментацією дріжджів при кімнатній температурі. До ale відноситься велика кількість стилів пива, зокрема bitter, porter, stout, barley wine, trappist, lambic й alt.

Що ми бачимо на етикетці пивної пляшки? Назву пива. А ще? Ну, ще міцність. Звичайно, на цьому цікавість до етикетки закінчується, оскільки ціна вказується не на ній, а на ціннику, що лежить поруч. Однак пивна етикетка несе цілу масу корисної інформації для любителів напою із хмелю й солоду.

Як уже було зазначено, на етикетці в обов'язковому порядку присутня назва пива. Звичайно, вона займає центральну частину етикетки (хоча є й винятки) і відіграє для покупця роль «принади» або «маяка», який допомагає знайти улюблений сорт пива на стелажі-лінійці з десятками пляшок-конкурентів.

Що можна ще довідатися, глянувши на етикетку? Звичайно ж, тип пива. Найпоширенішими типами в нашій країні є lager (лагер, тобто пиво низового бродіння), pilsner (пільзеньське, ніжно-золотаве й прозоре пиво) і ряд інших. Крім типу пива, часто вказується його «колір». Пиво може бути світлим (light) або темним (dark). Перше виробляється зі світлого або злегка підсмаженого солоду; іноді – з додаванням кукурудзяного, рисового або пшеничного матеріалу. Темне пиво варять із просмаженого або копченого солоду, додаючи іноді карамелізований цукор.

Міцність пива засвідчує об'ємний відсоток вмісту спирту для європейських марок пива, і ваговий відсоток – для американських. Це – найбільш популярна характеристика пива, якщо не враховувати назву. Практично всі виробники пишуть на своїх етикетках: «Вміст алкоголю –

не менш...» Причина криється в тому, що точно пророчити результат пивоварства неможливо. Градус можна вимірювати тільки тоді, коли пиво вже готове. Тому чесні броварники вказують на впакуванні точний вміст алкоголю разом з датою виробництва – саме для даної, конкретної партії пива.

ЩІЛЬНІСТЬ ТА АЛКОГОЛЬНІСТЬ ПИВА

Вміст алкоголю перебуває у прямій залежності від щільності. Густота, концентрація сухих речовин дає матеріал для ферментації й утворення алкоголю і, відповідно, чим більша щільність, тим вищий градус.

Звичайне пиво з 5% вмістом алкоголю виходить при щільності сусла не менше 12-13%. Для міцності 5,6% щільність повинна бути 14-16%. Існують сорти пива з міцністю до 11%, але й густина у них – 27-29%! Якщо ви купуєте пиво з

високим вмістом алкоголю й низкою щільністю – можна зі стовідсотковою гарантією ствердити, що вам пропали звичайного «йоржа» (тобто пиво, кріплene спиртом).

КАЛОРІЙНІСТЬ

Отут все дуже ясно. Якщо ви не боретесь за обсяг талії – ця інформація не для вас. Хоча відразу можна сказати, що пивні черевце прикрашає далеко не всіх.

Залежно від способу консервації пива та зберігання, зазначених на пляшці, пиво може бути різним. Непастеризоване пиво без додавання консервантів зберігається всього кілька днів. Найпоширеніший консервант для пива – аскорбінова кислота. Чесні виробники згадують про це на етикетках своїх продуктів. А за німецьким «законом про чистоту пива» від 1516 року, використання домішок у пивоварстві заборонено зовсім. Тому всі німецькі пива пастеризуються. У нас цей процес освоєний далеко не всіма заводами.

СПРАВЖНЯ УКРАЇНСЬКА ЯКІСТЬ

Тому ніколи не вживайте пиво з протермінованим терміном придатності! Повірте, що краще пройти пару зайвих кварталів до наступного магазину і придбати свіже пиво там, аніж лежати вдома (або, не дай Боже, у лікарні!) з харчовим отруєнням.

Крім цього, на етикетці вказуються літраж пляшки, стандарт, за яким пиво було зварене, значок проходження сертифікації і низка іншої інформації, також дуже цінної для споживача.

Тепер, озброївшись поповненими знаннями, ви можете сміло скеруватися в найближчий магазин, купити пінний напій і «наслоджуватись» цим «харчовим» продуктом, ще й пригощаючи інших! Тільки пам'ятайте, що насамперед це для вас приваба, щоби за ваші гроші ви отримали, як правило, не автентичний продукт. А якщо вдастся і автентичний – то в обох випадках гарантовано нам усі

наслідки описані тут, а також ті, які ще неописані чи недосліджені.

Якщо здоровий глузд не працює, а маловірство тяготить, то досліджуємо й експериментуюмо над собою, бо ж нам настилько «впояють» реклами, що це для нас – «дуже приємно і корисно». Наскільки кому корисно і приємно – вирішуймо самі.

Бізнес виробництва пива зараз дуже і дуже прибутковий. Реклама на пиво працює і спрацьовує в найбільшому обсязі. В «пивоманію» втягнено мільйони осіб – прибутки вимірюються мільярдами.

АЛКОГОЛІЗМ ПИВНИЙ

У пиві міститься етиловий спирт. І саме цей етиловий спирт викликає залежність. Пивний алкоголізм – це згрубша те ж, що і горічний, але досить підступно інакший. Його відмінності – тільки в гіршу сторону. Спільне в тому, що у всіх випадках – горілка, пиво, вино або коньяк – людина п'є етиловий спирт. Відмінності в тому, що пивна пристрасть – більш небезпечна і згубна своєю підступністю та «невинністю»! А ще тим, що зараз ця пристрасть набула властивості «пандемії»!

Як це зараз буде виглядати, якщо молода людина чи той, хто «косить» під сучасного, буде прогулюватись містом без пляшки чи банки пивця? Це ж – ганьба! Як кажуть на сленгу – «за це можуть і побити». Але продовжимо своє. «Хто має вуха – нехай слухає!»

ПЕРША ВІДМІННІСТЬ – ПСИХОЛОГІЧНА

Пиво стало для людини частиною побуту. Його сприймають як просто газований, втамовуючий спрагу напій. Якщо для споживання вина, горілки чи коньяку потрібно створювати привід і ситуацію, дотримуватись «ритуалу», то пиво можна випити «просто так». Цілком нормальним уважається випити пиво по дорозі додому, вдома на дивані, разом з дорослим сином або дочкою, а вже на прогулянці без нього – ніяк.

ДРУГА ВІДМІННІСТЬ – ХІМІЧНА

До складу пива входять дуже шкідливі речовини. Це насамперед моноаміни – продукти розпаду хмелю, які й дають основний елемент пивного сп'яніння – стан приголомшеності і притупленості. До речі, серед його складових моноамінів є кадаверин (так звана «трупна отрута»). Крім того, у пиві є багато речовин, подібних до жіночих статевих гормонів, тому той, хто п'є багато пива, набуває жіночих рис – широкі стегна, побільщені груди, живіт. Десь змінюється і психіка (споглянь на завзятих «пивош»).

З погляду фармакології дія пива така, що воно дійсно дуже сприяє релаксації й заспокоєнню, переконливо схиляє до сонливості (якщо додатково не стимулювати себе іншими засобами). Тому 20-ті роки минулого століття його рекомендували як заспокійливий засіб. Таким чином пивом людина привчає себе не тільки до звичайної сп'янюючої дії алкоголю, але й до заспокійливого засобу. Проходить певний час, і без пива вже неможливо розслабитися, заспокоїтися й відпочивати. Згодом починають нарости дози пива, з'являються алкогольні ексцеси, починає погіршуватися пам'ять.

Перша за день «пивна доза» переноситься вже на більш ранній час: спочатку – на ранній вечір, на пізній

день, на полуночі, і, нарешті, доходить до того, що перша випивка стається відразу після сну. Формується пивний алкоголізм, коли пиво входить не тільки у звичку, але й у біохімію обміну речовин цієї людини.

Алкоголізація пивом створює людині враження її благополуччя – дуже неусвідомлене, помилкове для неї враження. У суспільній думці пиво – майже не алкоголь: для пивної алкоголізації довгий час не характерні алкогольні ексцеси з бійками й витверезником. Потреба випити пива не викликає таку тривогу в людини, як потреба в горілці.

Справді, пивний алкоголізм розвивається повільніше, більш вкрадливо, аніж горілчаний. Але коли вже розвинеться, то це буде вже дуже важкий і складний алкоголізм. Я спостерігав, що завжди він переростає в потребу додавання до пива горілки (чули про це? – «піво без водки – деньгі на ветер»).

Боротися з потягом до пива складніше, ніж з потягом до горілки. Цей потяг буває дуже настирливим і важко відпускає. Дуже довго хочеться ще раз відчути цю виразну седативно-релаксуючу дію, цей спокій, вдихнути цей аромат, відчути цей смак. У результаті – пивний алкоголізм є важким для лікування варіантом алкоголізму.

У мужчин при надмірному споживанні пива пригнічується вироблення основного статевого гормону – метилтестостерону. Саме тому «пивні люди» набувають з часом округлих жіночих форм, їм навіть «ростуть» груди, знижується чи пропадає статева спроможність. Звичайно, на це потрібен якийсь час, але якщо розпочати від підлітка, то результати не забарятися.

Про пивний живіт все зрозуміло: треба ж кудись вміщати цю кількість

міститься, як вже згадано, кадаверин – аналог трупної отрути). У підлітковому та юнацькому віці, поки організм росте, усі ці зміни відбуваються на порядок швидше, ніж у дорослих. Тому доречно зараз пояснити, що згадана пивна релаксація має в собі саме компонент інтоксикації.

Пивна алкоголізація торкнулася зараз усіх прошарків населення, людей різного віку. А в першу чергу вона вдарила по наших дітях і підлітках. Останні п'ять років можна охарактеризувати як «пивний бум» серед молоді.

Пиво – дуже дохідний бізнес! Згадаймо насиченість телевізійних реклам – одне пиво! Десь навіть зникла реклама жіночих прокладок, яка недавно так настирливо перевивала усі телепередачі. Пивний бізнес нині «тримає» переважно наші політичні обранці – і це надійна ознака доброго надприбуткового бізнесу.

Сьогодні пиво п'ють усі – від малого до великого. І діти від 5-6 років, які уперше спробували пивця за святковим столом, і 16-літні хлопці й дівчата, і люди середнього віку, і старші – чому відставати від рекламованого «принадного життя в приємності і вдоволенні»?

Довго стоять перед очима така типова побачена правда: у неділю, досить зранку, приїхавши з району, містом йшла екскурсія шкільних дітей, попереду якої – вчитель-проводник з пляшкою пива в руці на грудях.

Чому на сьогодні створився, поміж іншими, такий непереборний культ пива?

Дія реклами – це зовсім не жарт! Нам індукують медіа – ось такий стереотип сучас-

рідини, яку щодня споживає пивний алкоголік. Це – мінімум 2-3 пляшки за раз. А «просунуті пивні люди» споживають до 3-5 літрів у день. У кожному разі величезна кількість рідини, з якою організм повинен впоратися, негативно позначається на серці. Воно збільшується в розмірах, стає млявим, втрачає свою добру функцію. Лікарі називають це синдромом «пивного серця». Про печінку вже мовчимо: для неї більші дози будь-якого алкоголю – шлях до цирозу (цироз печінки – дуже впевнений, прямий, невідворотний шлях через лікарні на кладовище).

Окремо скажемо про мозок. При пивній алкоголізації клітини мозку страждають набагато сильніше, ніж при горілчані (між іншим, серед букету речовин, які впливають на клітини мозку, у пиві в мікродозах

ної, вільної, щасливої людини! «А щоби мене нормально сприймали – муши бути таким самим!»

Інтелект та особиста автентичність зараз у більшості товариських групувань не цінується! Істинні цінності людини як особовості зникають, бо не плекаються ні в сім'ях, ні в школі, ні навіть у початкових класах (бо учитель – теж «недовчений» і місцями узалежнений).

МОВА СТАТИСТИКИ:

За результатами масового дослідження підлітків, перше їхнє знайомство з алкоголем відбувається в 9-10 років: саме в цьому віці половина хлопців і третина дівчат пробують на смак пиво. За статистичним даними, з 5 тисяч школярів (12-17 років) 80% вживають пиво. Багато хто із сучас-

них 16-17 літніх підлітків випиває понад три літри пива у день. Якщо півлітрова пляшка пива рівноцінна 60 грамам горілки, то виходить, що такий півліток споживає близько 400 грамів горілки щодня. Це неминуче веде до загальної алкоголізації молодого населення, яке представляє собою майбутнє країни.

P.S.

Я не є категорично злонаставлений до пива і тому, власне, хочу внести якусь ясність щодо розумного його споживання, якщо воно вже комусь настільки приязнє.

А ще я дуже сумніваюсь в інформації на пивній етикетці: «Без додавання спирту». І також упевнений про додавання спирту в пиво, де про цей додаток просто не інформують...

В наступній статті маю намір розповісти про Алкоголізм винний та кріпких напоїв.

В статті використано матеріали: сайт shkolazhizni.ru, газета «Екклесіаст», публікації А. Крюкова, А. Гакова.

ЧИТАЧІ ПОСТАВИЛИ ЗАПИТАННЯ.

Стосовно вступної статті «Самоув'язнення»:

1) *А що є самоув'язнення?*

Наше самоув'язнення – це може бути як стан тимчасовий, так і дуже тривалий (як з чим і у кого), коли людина гадає собі і дурить себе, що це – її остаточна правда. Повірте мені – остаточною є тільки Істина, зречена Творцем! Ми самоув'язнююмося тільки нашими власними думками, критикуючи себе чи інших, мріями, ідеями.

2) *Які симптоми самоув'язнення?*

Симптоми самоув'язнення досить непомітні для нас, але це завжди – торпідність до справи, нібито вже немає варіанту і розв'язки, ніби усе безнадійне і безвихідне. Зокрема, це наша лінівість, безпечність і безучасність, як ото: «а що я можу змінити?»

Можеш усе змінити, що залежить від тебе! Бо ти – син вільного Бога і Творця! Він чекає твоєї зміни, Він чекає твоєї еволюції!

3) *Чому і чим узалежнення є погане?*

Бо це завжди є втратою твоєї свободи, яку ти завжди так любиш, цінуєш, праґнеш і ставиш понад усе. Бути вільним – це завжди бути з Вільним у Господі, бо тільки тоді ти будеш вільним, якщо поєднаєшся з Ним: тільки Він Єдиний є вільний і тебе вчинить вільним!

4) *Узалежнення – чи завжди це є впливом на збільшення дози алкоголю і «міксту»?*

Завжди! Узалежнення – це процес, і процес невблаганий: коли є «добре» – а я хочу краще; «приємно мені» – а я хочу ще приємніше... Гадаю, тобі це знайоме – і десь болюче... I знаєш, як це обманливо.

СВІДКИ ЄГОВИ І АНТИХРИСТ, ЩО У НИХ СПІЛЬНОГО?

Бог створив світ таким, що в ньому є різні народи і релігії, і кожен народ має свою релігію й дотримується її вчення. Однак Господь Бог дав людині Закон, згідно з яким вона повинна жити і поступати.

Останнім часом доводиться спостерігати, як окремі люди з Біблією у руках переймають нас на вулицях міста, підсідають до нас у транспорті, без запрошення входять до наших домівок тощо і, висміючи окремі цитати із цієї Святої Книги, намагаються нас переконати, що Ісус Христос не є правдивим Богом. В той спосіб вони профанують саме вчення Біблії і намагаються знищити християнську віру саме у християн.

Інколи доводиться чути, що таких людей називають сучасними атеїстами. Чи правильно це? Думаю, що ні, адже атеїст заперечує існування Бога взагалі, а тут, як бачимо, заперечується лише Божество Ісуса Христа. У даному випадку можна було б іменувати таких людей слугами антихриста. Якщо запитати у свідків Єгови, чи Ісус Христос є Богом, то перше, що вони скажуть, це те, що Він є Сином Бога. Але ж ми не про це питаемо. Якщо, для прикладу, на роботі нас запитають, чи є серед нас інженер, а хтось скаже: «Я син інженера», – то чи буде це відповідь на запитання? Очевидно, що ні.

Цікаво, що багато молодих і починаючих свідків щиродивуються, коли чують, що свідки Єгови не визнають Ісуса Христа Богом. Напрошуються висновок, що для початківців ця «правда» приховується. Тому ця стаття може бути дуже корисною і для тих людей (особливо дітей), які потрапили туди обманним шляхом.

А тепер подивімось, чи є різниця між атеїстом і антихристом. Атеїст заперечує існування Бога взагалі, а антихрист знає, що Бог є, але він каже, що це – не Ісус Христос. У цьому й полягає суть його вчення. І саме так поступають свідки Єгови: замість того, щоби голосити науку про Бога людям несвідомим, тим, котрі про Бога не знають і не чули, вони намагаються вбити віру у Єдиного Істинного Бога саме у християн.

Для чого це робиться? Неодноразово доводилось читати і чути дискусії про прихід на землю антихриста. Очевидно, що в такий спосіб готується ґрунт, тобто коли християни зреочуться Ісуса Христа і тим самим позбудуться Його підтримки й захисту, тоді антихрист оголосить богом самого себе, оскільки, як говориться, святе місце порожнім не буває. Такою є мета бажання антихриста, і йде він до цього, послуговуючись вченням свідків Єгови як одним із безлічі різноманітних засобів.

Богдан КАЧАЙЛО

ВАРТОВА БАШТА
1 березня 1997
ОГОЛОШУЮЩЕ ЦАРСТВО ЄГОВИ

КАТЕХИЗМОВІ ПРАЗДИ

о. Богдан ЛИПСЬКИЙ.
Духовність нашого обряду.
Нью-Йорк – Торонто, 1974.

Коли ще Літургія не почалася, вірний світить свічочки, може піти перед ікони помолитися, стоячи чи навколошки. Правда, бувають церкви, в яких Літургії відправляються одна за другою, тому повищі практики неможливі. Немає вільного часу на вияв побожності в нашому східному обряді. Евхаристійна Служба – свята Літургія – це найважливіша, найкраща з усіх Богослужб, що є в нашому обряді. Навіть у протестантів, які

стол не мусить бути дорогий, але має бути столом хоч би на пам'ятку про те, що при ньому відбулась Свята вечеря.

Коли я говорю негативно щось про латинників, це не мое до них наставлення – про них можна говорити багато доброго; я лише звертаю увагу на нашу ментальність, яка стала такою, що готова приймати чуже безкритично. Це трагічне явище нашої історії, що ми підпали під ментальність латинську не тільки в справах віри, але навіть у справах обрядових. Це – наше лихо, ми почали думати римськими-латинськими категоріями щодо обрядових справ. Не тільки вірні, але й наша ієпархія. Я студіював у Римі, закінчив священиком, якраз сорок років тому, і могло би здаватися, що я там захоплюся римським обрядом, златинізуюся, а сталося навпаки. Під впливом римських професорів, досконалих знавців східного обряду, які його цінували, я став «східником». Знавці східного обряду передали мені своє знання і любов до східного обряду.

У 1941 р. вийшов заходом нашого митрополита Андрея новий Служебник римського видання, в якому змінено все на краще. Митрополит тоді сказав: «Тепер я можу вже спокійно вмирати, бо те, що було моїм найбільшим бажанням, ми вже досягли; нарешті вже маємо обряд нашого типу, відчищений, правильний, так як він виглядав у часі заключення Унії. Може, не в усіх деталях». Тоді владика Григорій (Станіславівський), який тримався латинізаційного курсу, сказав, що як Апостольський Престол так вирішив, він буде переводити в діло нові приписи, хоч був іншого погляду. Він був відданий Церкві і дуже здисциплінований. Виглядало, що відтоді наша Церква обновиться, відчиститься і стомилевими кроками піде вперед. На жаль, так не сталося.

На рідних землях була війна, а на еміграції, тут, в Америці, хоч і скоріше дістали цей Служебник, як в Канаді, Бразилії чи в інших країнах, де були наші поселенці, найменшої зміни не зробили. Як прибули наші свя-

не мають правдивого тіла і крові Ісуса Христа, інакше розуміють святе Причастя, все ж таки цей духовий бенкет – Причастя – є найважливішою частиною їхнього Богослужіння. Одиноче Богослужіння, що має дію, це свята Літургія. Це – повторення вечері, яку споживав Ісус Христос з апостолами; це дійсне повторення, не лише згадка про ту вечерю. Тому престол називається святою трапезою, що символізує повторення жертви на хресті, або жертівником. Престол у східному розумінні – це трон слави Бога, бо саме через принесення жертви Ісус Христос поєднав людство з Богом і дав змогу людині дістати до Бога. У нас престол має форму широкого стола, а у латинників це вузький стіл, при якому не можна сидіти, виконувати належних функцій. Пре-

щники з Німеччини, то застали латинізовану Богослужбу і деякі з них пристосувались до того і вернулись до златинізованого типу. Вірні на еміграції не винесли з рідного краю тієї підпори свого рідного обряду і не були приготовані до таких змін, себто повороту до чистого східного обряду, хоч при добрій волі і при усвідомленні все можна було зробити. Можна було б нашу Церкву обновити. І припис, що був виданий уже після II Ватиканського Собору, казав придерживатися Служебника з 1941 р., і хоч зазначено, що це є рішення нашого Верховного Архиєпископа Йосифа враз з усіма єпископами, не змінилось багато в наших церковних Богослужбах. А без огляду на те, хто які погляди має, мусить розпорядки своєї влади виконувати, їх слухати.

СВЯТА ЛІТУРГІЯ

Продовження теми

МЕТА

Гвардійці кардиналів

Із чим, крім алебарди, відправляються у варту бійці Папи Римського

Їх прихильно відзначав у своїх творах Стендаль, і виводив в одній зі своїх п'ес Мольєр. Їхньою хоробрістю, витримкою й фанатичною відданістю своєму панові захоплювалися королі, герцоги й імператори різних країн. Ходять чутки, що до створення їхньої уніформи приклав руку геніальний Мікеланджело. Мова йде про найменшу армію у світі – про швейцарських гвардійців Ватикану.

У середньовіччі Швейцарія була бідною й перенаселеною країною. Не було ще найнадійніших у світі банків, найточніших годинників, найсмачнішого сиру. Зате «солдати удачі» із цієї альпійської країни дуже цінувалися в Європі. Швейцарські найманці служили багатьом європейським правителям, їхні підрозділи були у Франції, Австрії, деяких італійських державах. Причому здебільшого вони чесно служили в охороні монархів.

Історія зберегла такий факт. В 1494 році французький король Карл VIII розпочав великий військовий похід проти Неаполя. До складу його армії входило й кілька тисяч швейцарських найманців, серед яких був і майбутній глава Римо-католицької Церкви Джуліано делла Ровере, який у 1503 році він став папою Юлієм II. Саме він і найняв швейцарців у свою особисту охорону.

Офіційно датою створення гвардії Ватикану вважається 22 січня – у цей день в 1506 році 150 найманців зі швейцарських кантонів Цюрих і Люцерн під проводом капітана Каспара фон Зіленена вперше ввійшли на площу святого Петра у Ватикані, де й були зустрінуті й благословлені папою Юлієм II. Швейцарська охорона спочатку обурювала самолюбівних римлян, які не втомлювалися підсміхатись над грубими й схильними до пиятики чужеземними мужланами. Однак це не надто хвилювало pontифіка, якому було відомо, які професіонали охороняють його спокій. Наскільки вірно поступив Юлій II, найнявши саме таких охоронців, через чверть століття вповні зрозумів один із його спадкоємець.

Своє бойове хрещення швейцарська гвардія прийняла 6 травня 1527 року. Цей день увійшов в історію під назвою «Sacco di Roma» (розграбування Риму). Імператор Священної Римської імперії Карл V напав на Рим і хотів убити папу Климента VII. Незважаючи на те, що у швейцарців був наказ Великої Ради із Цюриха повертатися додому, вони таки залишилися у Ватикані. У боях з німецькими й іспанськими ландскнехтами загинули 147 гвардійців, у тому числі і їхній комендант Каспар Ройст. У живих залишилося всього 42 гвардійці, які підземним ходом і вивели pontifіка в замок Ангелів, зберігши йому життя. Це було воїстину криваве випробування на вірність Святому Престолу.

Після капітуляції Клиmenta VII швейцарська гвардія була розформована, але в 1548 році його спадкоємець Павло III відтворив ватиканську армію. В 1848 році у Швейцарії була прийнята нова конституція, яка заборонила громадянам країни військову службу за рубежем. Вийняток було зроблено лише для папської гвардії.

Коли в 1943 році німецькі війська вступили до Риму, швейцарська гвардія в сірій польовій формі зайняла кругову оборону навколо Ватикану. І швейцарці були озброєні зовсім не середньовічними алебардами. Командування гвардії заявило гітлерівським парламентерам, що якщо німці спробують порушити границю міста-держави, то гвардія буде боротися до останнього патрона. Німці не зважилися вступати в бій.

Наступним поворотним пунктом в історії гвардії Ватикану можна вважати 15 вересня 1970 року: у цей день папа Павло VI розформував усій військовий корпус церковної держави – «шляхетну гвардію» та жандармерію. Вийняток було зроблено

лено тільки для «найстаршої й поважної швейцарської гвардії, що повинна буде сформувати нові підрозділи й продовжувати нести почесну службу з охорони Ватикану». Відтоді швейцарці стали єдиним військовим формуванням Ватикану. Воно безпосередньо підкоряється папі, що віddaє накази через статс-секретаря.

Після цього почався період невизначеності й морального занепаду, внаслідок чого число гвардійців знизилося до 42 чоловік. Але несприятливий період для гвардії протривав недовго. Багато хто вважає, що сьогодні швейцарські гвардійці є просто однією з візитних карток Ватикану, становлять почесну варту під час офіційних прийомів, представляючи папу й Ватикан. Однак немає більш помилкового погляду на гвардію як на парадний фольклорний підрозділ.

Безумовно, жодна вроціста церемонія не обходиться без варти гвардійців. Але це тільки невелика складова їхньої служби. Основне призначення гвардії – охорона pontifіка – залишилося незмінним. Організація служби, озброєння, принципи військової дисципліни й етикуту в папських охоронців точно такі ж, як і в сучасній армії Швейцарії. Гвардійці також здійснюють превентивні заходи щодо охорони громадського порядку й безпеки у Ватикані. Сьогодні гвардія взяла на озброєння й методи боротьби з терором. Втім, охорона pontifіка лежить не тільки на плечах гвардійців – нею також займається й італійська жандармерія.

Гвардійці охороняють чотири входи у Ватикан, здійснюють контроль доступу в місто-державу, видають довідкову інформацію прочанам. Під час мес та аудієнцій вони наглядають за порядком. Вони охороняють папську резиденцію і піклуються про безпеку, спокій і дотримання порядку в апостольському палаці. При виходах Папи «в народ» вони, одягнені в цивільні, завжди перебувають у безпосередній близькості від його персони й забезпечують його особисту охорону.

Служба гвардійця може тривати від восьми до одинадцяти годин на добу. Вона вимагає психологічної

стійкості, фізичної витривалості, сталевої витримки. Саме тому перед претендентами на звання гвардійця ставляться найсуворіші вимоги. Насамперед – наявність у парубка швейцарського громадянства: інакше гвардія не матиме морального права називатися швейцарською. Кандидат, ростом не нижче 174 сантиметри, повинен бути неодруженим, у віці від 19 до 30 років. Він повинен пройти дво-річне навчання в школі рекрутів швейцарської армії і мати повну або спеціальну середню освіту, а також обов'язково підтвердити свою твердість у католицькій вірі, пред'явивши документ, підписаний парафіяльним священиком. Усякі новомодні віяння на кшталт допуску на службу жінок категорично відкидаються.

Призов на службу віdbувається у Швейцарії, де гвардія Ватикану має

в розпорядженні інформаційний офіс і призовний пункт. Керує інформаційною службою і займається вербуванням новобранців колишній гвардієць Карл-Хайнц Фрю. За його словами, щороку надходить близько сотні заявок від бажаючих стати гвардійцями, а вільних місць – усього 25-30. Багато хто відсвітається медичною комісією або після здачі психологічних тестів. Остаточний же відбір майбутніх гвардійців робить комендант гвардії в Римі.

Контракт із новобранцем укладається не менш ніж на 2 роки, і у гвардійця є можливість вислужитися до унтер-офіцерського і навіть офіцерського чину. Для несения вартової служби він допускається тільки після двомісячного курсу початкової підготовки. Основний акцент при навчанні робиться на техніку охорони людей, володінням прийомами рукопашного бою, швидкістю реакції, умінням орієнтуватися в екстремальній обстановці при великому скручені народу, а також на використання стрілецької зброї і спеціальних засобів. Кожен із бійців зобов'язаний упевнено орієнтуватися на вулицях Ватикану, досконало знати розташування внутрішніх приміщені храмів і палаців, а також пам'ятати особи жителів міста-держави.

За традицією, гвардійці озброєні алебардою, списом і шпагою, однак під час виконання службових обов'язків їм видаються додаткові засоби самооборони: гранати й балончики зі слізогінним або гірчичним газом, вогнепальна зброя і навіть штурмові гвинтівки.

Легенда стверджує, що шоломи із плюмажем та смугасті каптані гвардійців придумав Мікеланджело, а буфи на рукавах – Рафаель. Звичайно, обидва генії чимало зробили для прославлення Ватикану, але до уніформи для гвардії прямого відношення вони таки не мали: над її проектом у свій час працював один із комендантів гвардії Жуль Репонд, який визнавався неабияким художнім смаком. За 500 років святкова уніформа швейцарських гвардійців практично не перетріпала жодних змін.

Шороку 6 травня – у день, коли швейцарці вперше вступили в смертельний бій, захищаючи Ватикан, – гвардійці-новобранці на закритій церемонії, куди допускається дуже вузьке коло осіб, уро-

ОТЕЦЬ ЯРОСЛАВ МУРОВИЧ

(Закінчення, початок у попередньому номері
«Мети»)

Але о. Ярослав Мурович був несхітний і категоричний. Щоб уникати арешту і далі сповняти душпастирські обов'язки, мусив покинути своє мешкання і переховуватися по людях, але не покидає парохії. Та це тривало недовго: у 1947 році був таки заарештований в домі Івана Діка, вчителя і краєзнавця.

Так почалася велика хресна дорога о. Ярослава Муровича. Спочатку понад місяць тримали його в Радехові у тісному карцері, де долівка була залита водою та кишіла щурами. Щоб якось відстрашувати їх, отець молився на повені голос. Відтак був переведений до Київської тюрми, де вдень терпів зневаги карних злочинців, а ночами – виснажливі й жорстокі допити. Найприкріше згадував потім дію потужного електричного рефлектора, від якого сліпли й нестерпно боліли очі, а піт заливав лице. І хоч о. Мурович не підписав ніяких неправдивих звинувачень, до чого змушували його, він був засуджений до 18 років позбавлення волі, які віdbув сповна у таборах Воркути, Караганди, Красноярського краю та Іркутська.

Жахливі умови етапів, непосильна праця (переважно на лісоповалі) в голоді, холоді й вогкості спричинили поважне захворювання ніг; їх почало віднімати. Почалися митарства по шпиталях.

Але тут доля післала о. Муровичу певну винагороду: в одному зі шпиталів він зустрівся з митрополитом Йосифом Сліпим. І хоч конвоїри дуже старались не допускати контактів Владики з іншими в'язнями, та о. Муровичу якось вдавалося спілкуватися з ним. Він багато розповів про себе, своїх сестер, які жили у дуже скрутних обставинах, про ситуацію на покинутій парафії тощо. Мабуть, ці оповіді дуже зворушили Блаженнішого, бо, прибувши в 1963 році до Риму, він почав допомагати цій багатостражданій родині, регулярно висилаючи пакунки, які були вагомою підтримкою сестрам о. Муровича – Марії і Стефанії, а також і самому отцеві, коли в 1965 році він нарешті повернувся на свою парохію.

Та повернувшись о. Мурович із вкрай підриваним здоров'ям. Особливо долягла хвороба ніг. Відомий львівський медик проф. Караванов рекомендував ампутувати їх, але люблячі сестри отця не дозволили. Вони турботливо лікували свого брата препаратами із лікарських рослин. Завдяки їхній турботі та Божій ласці о. Ярослав Мурович не лише прожив ще дев'ять літ, а й ревно підгільно душпастирював, обслуговуючи своїх вірних парохіян, які стільки літ були позбавлені духовної опіки. Адже церква в с. Нестаничі була закрита ще від часу арешту отця. Щодня віdpравляв Служби Божі та уділяв Святі Тайни всім потребуючим. Навіть у день своєї смерті він, вже зовсім немічний, з допомогою сестер віdpравив святу Літургію.

Помер о. Мурович 28 березня 1974 року. Скорботні парафіянини влаштували своєму отцеві величавий, як на ті часи, похорон, який віdpравляли чотири підпільні священики. Поховали отця у Нестаничах – селі, якому сповна віddав своє серце.

Так закінчилось земне життя цього достойного священика, який найбільше дбав про гідне виконання свого обов'язку та загальне добро, а власні інтереси полішив на другому плані. Це дуже вміли поцінувати його парафіянини, які свято бережуть пам'ять про нього та передають нашадкам перекази про свого видатного пароха.

Лідія КУПЧИК

(За матеріалами «Військово-промислового кур'єру»)
З російської переклав та опрацював Святослав СМУК

МИТЬ ВОСТІ БУРХЛИВОГО СВІТУ

...А МОСКВА – ПРОТИ!

У випадку повернення мощів Миколая Чудотворця з італійського міста Барі в турецьке місто Демре православні прочани не зможуть мати змоги робити богослужіння й молитися біля святині, – вважає секретар з міжправославних відносин Московського патріархату протоієрей Миколай Балашов.

Так він прокоментував у вітворок „РИА Новости“ заяву глави Міжнародної ради миру імені св. Миколая Чудотворця Муаммера Карабулута, який напередодні повідомив, що влада Туреччини має намір домогтися повернення мощів святителя на історичну батьківщину через міжнародний суд у Гаазі.

«Незважаючи на те, що мощі святителя перебувають у Барі в католицькому храмі, у певні дні православні прочани мають можливість проводити там свої богослужіння. Не думаю, що вони мали б таку можливість у турецькому місті Демре», – сказав Балашов.

За його даними, у Демре не існує жодної впорядкованої християнської церкви, у якій регулярно відбувалися богослужіння.

За словами Балашова, мощі Миколая Чудотворця в 1087 році були зовсім не «викрадені» з Мир Ликійських (нині турецьке місто Демре). «Згідно церковного передання, мощі святителя були вивезені з Мир Ликійських через те, що

ця місцевість, колись заселена православними християнами, була завойована іновірцями», – сказав він.

В 1087 році купці з Бар вивезли останки святителя, пояснивши свої вчинки бажанням врятувати християнську святиню від знищення. Торжество перенесення мощів у церкву святого Стефана в Барі супроводжувалося численними зціленнями хворих. А через рік у місті була побудована церква в ім’я святителя Миколая, яку освятив Папа Урбан II.

В Італії знову заплакала кривавими слізами фігура Богородиці

У церкві італійського селища Пантано, що біля міста Чівітавекья, знову заплакала кривавими слізами скульптура Матері Божої. Подібний випадок стався тут у 1995 році, коли кілька днів поспіль невелика гіпсова фігурка Богородиці плакала кривавими слізами. Червону рідину, що лилася з очей фігурки, взяли на експертизу. Учені заявили тоді, що це дійсно була людська кров. Більше того, статуетку просвічували рентгеном, але жодних порожнеч чи таємних механізмів у ній не виявили.

Чудеса фіксувалися і в інших італійських церквах. Так, два роки тому в містечку Ачера, що під Неаполем, тисячі парафіян бачили, як під час молитви встановлена в церкві Святого Петра статуя Діви Марії змінилася в особі і зробила кілька рухів. На прохання

викликаних сюди фахівців церкву вирішили тимчасово закрити від юрбіців, щоби спокійно вивчити скульптуру Божої Матері і зрозуміти, що відбулося. Добровольці зі служби цивільної оборони, які допомагали настоятелеві церкви о. Оресті Санторо підтримувати порядок у парафії, куди кинулися потоки віруючих, стверджували, що власними очами бачили, як статуя Богородиці «оживала». За їхніми словами, у скульптури Діви Марії зненацька змінився колір поверхні на тілесний і вона зробила кілька рухів.

Через два місяці після цього в Італії заплакала кривавими слізами статуя святого Пія, який, як уважають італійці, умів творити чудеса ще при житті і продовжує творити їх після смерті. Пояснення цьому явищу дотепер немає.

Литва: для священиків створять будинок перестарілих

На січень 2007 року заплановане відкриття спеціального будинку для перестарілих священнослужителів. Цей будинок у Маріямполі знаходитьться навпроти базиліки св. Архангела Михаїла. Це буде перша така установа в країні. Створення її благословила Литовська конференція єпископів. За повідомленням агентства ELTA, єпископ міста Вілкавішкіс Рімантас Норвіла пояснив, що спеціальний будинок опіки над перестарілими священиками дуже потрібний, оскільки у служителів Церкви часто немає близьких, які подбали би про них у старості.

Згідно з церковним правом, представники духовенства, які займають відповідальні посади у Церкві, можуть виконувати свої обов’язки до 75 років. «Буває, що один у своїх 75 років ще

досить міцний, а є й такі, у яких здоров’я погіршується раніше», – сказав єпископ.

Дотепер опіку над служителями культу забезпечували парафії, у яких вони працювали. «Але якщо потрібне інтенсивне лікування, догляд, то доводиться важко», – зазначив єпископ.

Єпископ Норвіла не має відомостей, скільки кліриків у Литві мають потребу в такому спеціалізованому будинку для перестарілих. «У нашій єпархії із приводу такої можливості звернулися чотири люди, проте у масштабах Литви їхня чисельність набагато вища», – сказав прелат. Спеціалізований будинок для перестарілих зможе прийняти до 40 чоловік.

Свідоцтво про реєстрацію: серія КВ 4266

Над випуском працювали:
головний редактор:
о. Іван ГАЛІМУРКА,
заступник головного редактора:
о. Тарас КРУПАЧ,
літературний редактор: Святослав СМУК,
технічний редактор: В'ячеслав ЧИЖЕВСЬКИЙ.

Вітаємо юбілярів

Святкують ювілеї у грудні:

30-річчя священства – о. Василь Пукас (26.12)
15-річчя священства – о. Ярослав Гаранджа (13.12)
15-річчя священства – о. Іван Ковалець (13.12)
15-річчя священства – о. Роман Гаранджа (29.12)
15-річчя священства – о. Петро Герасимчук (29.12)
15-річчя священства – о. Орест Мокрик (29.12)
15-річчя священства – о. Володимир Сайчук (29.12)
15-річчя священства – о. Володимир Помірко (29.12)
15-річчя священства – о. Володимир Павлик (30.12)
15-річчя священства – о. Степан Шафран (29.12)
10-річчя священства – о. Ігор Хороз (01.12)
5-річчя священства – о. Юрій Коласа (30.12)

55-річчя уродин – о. Іван Павлич (19.12)
50-річчя уродин – о. Ігор Городецький (20.12)
45-річчя уродин – о. Михайло Іванчик (10.12)

Наприкінці жовтня на одній із центральних площ мексиканської столиці з’явилася бронзова статуя Івана Павла II. На церемонії відкриття були присутні десятки тисяч католиків.

Практично кожен із них вніс свою лепту у створення цієї скульптури. Правда, віруючі брали участь у будівництві не грішми, а ключами від своїх дверей, яких назбиралося майже п’ять мільйонів. Вони пішли на переплавку і стали основою для створення пам’ятника.

Мистецтвознавці відзначили спірне художнє вирішення – на одягні Папи зображені лик Мадонни. Це, однак, не образило почуттів віруючих, багато з яких заявили, що тепер у мексиканців з’явилася нове місце для поклоніння.

***

У регіональних відділеннях Національного банку Польщі з’являється банкноти із зображенням Папи Івана Павла II. Номінал банкнот – 50 злотих. Вони мають серію JP (від польських ініціалів покійного понтифіка – Jan Paweł). На них зображена фігура Святішого Отця на тлі земної кулі. Зазначено і час його понтифікату: «16.X.1978 – 2.IV.2005». Крім того, під лупою

можна розглянути назви держав, які Кароль Войтила відвідав, будучи Папою.

***

«Достукатися до небес» так і не вдалося колумбійському фермерові Оліпіо Акосте: щоби вилікуватися від епілепсії, він вирішив видертися на статую Ісуса Христа і помолитися про зцілення на висоті 15 метрів. Односельчани, які стовпилися на площі, а також підоспілі поліцейські почали вмовляти фермера спуститися, однак коли селянин почав злізати, то по сковзнувся і зірвався вниз. Прибулі на місце медики констатували множинні переломи та струс мозку.

***

У Чилі суд присудив злодієві, який обікрав церкву, відвідувати у ній щоденні богослужіння протягом року. 18-літній Клаудіо Аранеда, який викрав із храму чотири порожні газові балони, також буде зобов’язаний покарання за свою провину здійснити у цій церкві побілку та регулярно підтримувати у ній порядок. Таке рішення суд виніс після звернення настоятеля церкви о. Едгардо Солара із проханням не відправляти молодого злодія за ґрати.

**ВИСЛОВЛЮЮ ЩИРЕ СПІВЧУТТЯ
СОТРУДНИКУ
ХРАМУ СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЬОГО
О. ЗІНОВІЮ РОМАНУ
ТА ЙОГО РОДИНІ**

**З ПРИВОДУ ТЯЖКОЇ ВТРАТИ – СМЕРТІ ДРУЖИНИ МАРІЇ.
ХАЙ ВСЕМИЛОСТИЙ ГОСПОДЬ УПОКОЇТЬ ЇЇ ДУШУ, А
ЗАЖУРЕНІМ ЧОЛОВІКОВІ ТА РОДИНІ ПОДАСТЬ РОЗРАДУ ТА УТІХУ.
МОЛЮСЯ ЗА УПОКІЙ ДУШІ УСОПШОЇ І ПОРУЧАЮ ЇЇ ОПІЦІ
ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**

† ІГОР

Відгуки та пропозиції надсилати на адресу:
площа св. Юра, 5, м. Львів,
Україна, 79000,
тел. (0322) 79-86-93;
тел. (032) 233-40-73;
e-mail: meta_ugcc@ukr.net

Редакція залишає за собою право скроочувати і редагувати матеріали. За достовірність фактів відповідає автор.

При передрукі посилання на газету «META» обов’язкове.

Матеріали не рецензуються і не повертаються.

Редакція може не поділяти думку автора.

Друк: Друкарня газети «Армія України»
Тираж: 6000
Замовіл.